

PROGRAM CENTRA PRE DETI A RODINY SABINOV

Aktualizácia 31.marca 2024

OBSAH

KONTAKTY, ADRESY.....	4
ÚČEL CENTRA	5
DRUH VYKONÁVANÝCH OPATRENÍ	5
FORMA VYKONÁVANIA OPATRENÍ	6
CIEĽOVÁ SKUPINA CENTRA.....	7
DÔVODY VYLUČUJÚCE VYKONÁVANIE OPATRENÍ V CENTRE.....	8
CELKOVÝ POČET MIEST V CENTRE.....	9
OPIS VNÚTORNÝCH PRIESTOROV A VONKAJŠÍCH PRIESTOROV CENTRA.....	9
PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE VÝKONU OPATRENÍ V CENTRE.....	11
OBOZNÁMENIA DETÍ, RODIČOV A INÝCH FYZICKÝCH OSÔB S PROGRAMOM CENTRA.....	12
ODBORNÉ METÓDY PRÁCE S DIEŤAŤOM, JEHO RODINOU A INÝMI PLNOLETÝMI FYZICKAMI OSOBAMI, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE A SPÔSOB ZAPÁJANIA SPOLUPRACUJÚCICH SUBJEKTOV DO ODBORNEJ PRÁCE CENTRA.....	12
OPIS PLÁNOVANIA A VYHODNOCOVANIA VÝCHOVNEJ ČINNOSTI V SAMOSTATNE USPORIADANÝCH SKUPINÁCH.....	15
OBSAH PRÍPRAVY NA VYKONÁVANIE PROFESIONÁLNEJ NÁHRADNEJ STAROSTLIVOSTI.....	17
OPIS TVORBY A VYHODNOCOVANIA ČIASTKOVÝCH PLÁNOV INDIVIDUÁLNEHO PLÁNU ROZVOJA OSOBNOSTI DIEŤAŤA, OPIS TVORBY A VYHODNOCOVANIA INDIVIDUÁLNEHO PLÁNU ODBORNEJ PRÁCE S DIEŤAŤOM A JEHO RODINOU ALEBO PLÁNU ODBORNEJ PRÁCE S PLNOLETOU FYZICKOU OSOBOU.....	21
PODMIENKY PRE ZÁUJMOVÚ ČINNOSŤ, ŠPORTOVÚ ČINNOSŤ, KULTÚRNU ČINNOSŤ REKREAČNÚ ČINNOSŤ A PREJAVOVANIE NÁBOŽENSKÉHO VYZNANIA A VIERY.....	23
ZABEZPEČENIE ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI DEŤOM A PLNOLETÝM FYZICKÝM OSOBÁM, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ POBYTOVÉ OPATRENIA V CENTRE.....	23
ZABEZPEČENIE ŠKOLSKEJ DOCHÁDZKY A PRÍPRAVY NA POVOLANIE DETÍ A PLNOLETÝCH FYZICKÝCH OSÔB DO 25 ROKOV VEKU PO UKONČENÍ POBYTOVÉHO OPATRENIA SÚDU NADOBUDNUTÍM PLNOLETOSTI.....	25
PRÁVA DIEŤATA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE A OPIS PRÁV RODIČOV DIEŤATA A INÝCH BLÍZKYCH OSÔB DIEŤAŤA ALEBO PLNOLETEJ FYZIVKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE.....	26

POVINNOSTI DIEŤAŤA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE A POVINNOSTI RODIČA DIEŤAŤA A INÝCH BLÍZKYCH OSÔB DIEŤAŤA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE.....	30
VÝCHOVNÉ PROSTRIEDKY, KTORÉ JE MOŽNÉ ULOŽIŤ DIEŤAŤU.....	31
POSKYTOVANIE VRECKOVÉHO.....	33
POSTUP V KRÍZOVÝCH SITUÁCIACH	35
OPIS TECHNÍK DEESKALÁCIE KONFLIKTNÝCH SITUÁCIÍ A AGRESÍVNEHO SPRÁVANIA	39

Program Centra je vypracovaný v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej zákona č. 305/2005 Z. z.) a Vyhlášky č. 103/2018 Z. z. vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhlášky č. 103/2018 Z.z.).

Sídlo : **Centrum pre deti a rodiny, Ulica 17. novembra 361/2, 083 01 Sabinov**

Telefón : 051/2433001, 0918/539648

Telefón 24 hod. pohotovosť: 0915/ 497 174

Email: info@cdrsabinov.sk, riaditel@cdrsabinov.sk

ADRESY, NA KTORÝCH SA VYKONÁVAJÚ POBYTOVÉ OPATRENIA

Sídlo: **Ulica 17.novembra 361/2, 083 01 Sabinov**

Rodinné domy : Kvetná 6, Prešov

Družstevná 1, Prešov

Jesenského 29, Sabinov

Štúrova 1, Lipany

Profesionálne náhradné rodiny (PNR), vykonávajúce starostlivosť v mieste svojho trvalého bydliska.

ADRESA, NA KTORÝCH SA VYKONÁVAJÚ AMBULANTNÉ OPATRENIA

Ambulantné pracovisko Sabinov

Adresa: Janka Borodáča 14, 083 01 Sabinov

Kontakt:

Email: socpr1np@cdrsabinov.sk

Telefón: 0918/628 630

Vykonávanie opatrení ambulatnou formou:

Pondelok, streda, piatok od 9.30 hod. do 14.00 hod.

Utorok od 9.30 do 17.00 hod.

Vykonávanie opatrení terénnou formou:

utorok – štvrtok od 9.00 hod. do 14.00 hod.

V prípade potreby je možné zabezpečiť vykonávanie opatrení aj mimo určených hodín a aj počas dní pracovného voľna.

ÚČEL CENTRA

Centrum pre deti a rodiny je zriadené na účel vykonávania

- a) **pobytových opatrení** – podľa § 45 ods. 1 písm. a) dočasne nahrádzajúcich dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia alebo o uložení výchovného opatrenia
- b) **ambulantných výchovných opatrení** - podľa § 12 ods. 1 písm. b) a d) zákona č. 305/2005 Z.z. , výchovných opatrení, ktorými je uložená povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu, povinností uložených na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia podľa osobitného predpisu alebo neodkladných opatrení, ktorými je uložená takáto povinnosť
- c) **opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania**
 1. krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí,
 2. porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v prirodzenom rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch,

DRUH VYKONÁVANÝCH OPATRENÍ

Centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou pre :

- dieťa vo veku od 0 do 25 rokov na základe rozhodnutia súdu /pobytové opatrenie súdu o:
 - a) nariadení ústavnej starostlivosti,
 - b) nariadení neodkladného opatrenia,
 - c) uložení výchovného opatrenia,

Centrum vykonáva pobytové oparenie súdu v:

- a) **profesionálnej náhradnej rodine**, ktorá poskytuje starostlivosť ustanovenému počtu detí a mladých dospelých v rodinnom dome alebo v byte, ktorého je profesionálny náhradný rodič vlastníkom, spoluvlastníkom, nájomcom alebo spoločným nájomcom, alebo v byte alebo rodinnom dome poskytnutom CDR.
- b) **samostatne usporiadaných skupinách** zriadených v rodinnom dome, byte alebo v ďalšej budove centra so samostatným stravovaním, hospodárením a vyčleneným rozpočtom, v ustanovenom počte samostatne usporiadaných skupín a s ustanoveným počtom detí a mladých dospelých v samostatne usporiadanej skupine.

Centrum vykonáva opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou pre:

- a) **dieťa**
 - na základe písomnej dohody s rodičom dieťaťa alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa,
- b) **rodiča alebo osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa,**
- c) **mladého dospelého po ukončení náhradnej starostlivosti.**

Centrum vykonáva odborné metódy ambulantnou alebo terénnou formou zamerané na:

- a/ opatrenia pre dieťa a rodičov v rozvodových situáciách
- b/ prispôsobenie sa novej situácii
- c/ na úpravu rodinných a sociálnych pomerov
- d/na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch
- e/ podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností
- f/ zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa
- g/ vykonávanie poradensko psychologickéj pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách

Ak je na dosiahnutie účelu vykonávania opatrení pobytovou formou potrebné vykonávať opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou, centrum bude tieto opatrenia vykonávať v rámci vykonávania opatrení pobytovou formou.

FORMA VYKONÁVANIA OPATRENÍ

Centrum vykonáva opatrenia podľa účelu, na ktorý bolo zriadené,

- a) pobytovou formou - na základe rozhodnutia súdu**
- b) ambulantnou formou**
- c) terénnou formou**

Centrum vykonáva ambulantnou a terénnou formou nasledujúce opatrenia v zmysle:

- §11, ods. 2, písm. c) – opatrenia pre dieťa a rodičov v rozvodových, rozchodových situáciách, kedy je potrebné dieťaťu poskytnúť alebo zabezpečiť potrebnú psychologickú pomoc aj po rozvode (max. 530 hodín)
- §11 ods.2, písm. a) - opatrenia pre dieťa a rodičov v rozvodových/rozchodových situáciách, kedy je dieťaťu a jeho rodičom potrebné poskytnúť alebo sprostredkovať sociálne poradenstvo (max. 510 hodín),
- §11 ods.3 písm. b) bod 2 - odborné metódy práce na úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa (max. 1200 hodín),
- § 11 ods. 3 písm. a), písm. b) bod 3 - odborné metódy práce na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch (max. 950 hodín),
- § 11 ods. 3 písm. b) bod 4 - odborné metódy na podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností (max. 700 hodín),
- §11 ods.3 písm. b) bod 5 - odborné metódy na zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa. (max. 100 hodín)

- § 37 ods. 2, písm. d) zákona o rodine – uloženie maloletému dieťaťu alebo jeho rodičom povinnosti podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu (max. 190 hodín)

Centrum od 1.10.2020 v rámci pilotného projektu vykonáva tieto opatrenia odbornou metódou - stretnutie rodinného kruhu (SRK) na základe odporúčaní príslušného orgánu SPODaSK.

- § 73 ods. 6, písm a) - t.j. zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa, ak opatreniami vykonávanými vo vlastnej pôsobnosti (orgánom SPODaSK) nebolo možné jednoznačne určiť mieru ohrozenia dieťaťa. Centrum od 1.10.2020 v rámci pilotného projektu vykonáva tieto opatrenia odbornou metódou - stretnutie rodinného kruhu (SRK) na základe odporúčaní príslušného orgánu SPODaSK,

Centrum vykonáva terénnou formou opatrenia v zmysle:

- terénnou formou (§ 45, ods. 1 písm. c) zákona.

CIEĽOVÁ SKUPINA CENTRA

Cieľovou skupinou centra sú :

- a) deti na základe súdneho rozhodnutia a deti na základe výchovného opatrenia (ambulantná forma),
- b) rodiny v rozvodovom konaní – ambulatná forma,
- c) mladí dospelí,

Región : pre občanov Slovenskej republiky prioritne z Prešovského kraja.

Klientami centra sú:

Centrum vykonáva pobytové opatrenie pre:

- deti na základe rozhodnutia súdu nariadení ústavnej starostlivosti,
- nariadení neodkladného opatrenia,
- uložení výchovného opatrenia.

Centrum vykonáva pobytové opatrenie súdu v :

- A. **profesionálnej náhradnej rodine** – dieťa do šiestich rokov veku musí byť najneskôr do štyroch týždňov od prijatia do centra zaradené do PNR okrem dieťaťa,
 - a) ktorého zdravotný stav vyžaduje osobitnú starostlivosť,
 - b) ktoré je umiestnené na základe rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia,
 - c) z dôvodu zachovania súrodeneckých väzieb,
- B. **samostatne usporiadaných skupinách** – zriadených v rodinnom dome, so samostatným stravovaním, hospodárením a vyčleneným rozpočtom a s ustanoveným počtom detí a MD,
- C. **v priestore pre MD** - mladý dospelý po ukončení pobytového opatrenia súdu nadobudnutím plnoletosti - na základe dohody s MD.

Centrum vykonáva opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou pre :

- a) dieťa (v zmysle § 59 ods. 1 písm. a) bod 1) zákona,
- b) rodiča alebo osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa,

Centrum vykonáva opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou (v zmysle § 73 ods. 6),

- vykonávanie opatrení podľa § 11 ods. 2 a 3, na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin dieťaťa,

Opatrenia pre deti a rodičov v rozvodových/rozchodových situáciách:

- dieťaťu a jeho rodičom poskytnúť alebo sprostredkovať sociálne poradenstvo,
- rodičom dieťaťa odporučiť psychologickú pomoc v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu na dieťa,
- dieťaťu poskytnúť alebo zabezpečiť potrebnú psychologickú pomoc aj po rozvode,

Opatrenia pre dieťa, rodiča alebo osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa - podľa § 11 ods. 3, písm. b) – odborných metód na

- prispôsobenie sa novej situácii v prostredí podľa § 4 ods. 1 písm. a) a b),
- úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa,
- podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností.

DÔVODY VYLUČUJÚCE VYKONÁVANIE OPATRENÍ V CENTRE

Centrum NEVYKONÁVA pobytové opatrenia na základe rozhodnutia súdu a dohody:

- pre dieťa anamnesticky dlhodobo vykazuje známky závažnej duševnej poruchy, (dieťa s psychiatrickým ochorením),
- pre dieťa, ktoré vyžaduje zaradenie do resocializačného programu alebo špecializovaných programov,
- pre dieťa, ktoré má poruchy správania v dôsledku užívania návykových látok,
- pre deti so závažnými poruchami správania alebo páchajúce trestnú činnosť,
- pre deti týrané, sexuálne zneužívané a obchodované,
- pre dieťa, ktoré trpí infekčným ochorením,
- pre dieťa, ktoré vyžadujúce ošetrovateľskú a opatrovateľskú starostlivosť,
- maloletým matkám,
- tehotným ženám a ženám po pôrode,
- maloletým bez sprievodu,
- pobyty na dohodu pre dieťa, dieťa a rodiča, alebo inú osobu.

Dôvodom vylučujúcim vykonávanie pobytových opatrení je aj aktuálne obsadený počet schválených kapacitných miest v centre.

Centrum NEVYKONÁVA ambulantné a terénne opatrenia pre dieťa a jeho rodinu v prípade:

- ak je dôvodné podozrenie, že klient je pod vplyvom omamných a psychotropných látok
- ak má klient akútne infekčné ochorenia,
- dekompenzácie psychického stavu klienta (akútny stav u psychiatrického klienta),
- ak je trvalý alebo obvyklý pobyt klienta vo vzdialenosti väčšej ako 50 km od centra,
- a iné, čo by ovplyvňovalo spoluprácu v rámci plánovaných aktivít.

CELKOVÝ POČET MIEST V CENTRE

RD Štúrova 1, Lipany	samostatná usporiadaná skupina	10 miest
Priestor pre mladých dospelých: RD Štúrova 1, Lipany RD Družstevná 1		2 miesta 1 miesto
RD Kvetná 6, Prešov	samostatná usporiadaná skupina	10 miest
RD Družstevná 1	samostatná usporiadaná skupina	10 miest
RD Jesenského 29, Sabinov	samostatná usporiadaná skupina	10 miest
Profesionálne náhradné rodiny (PNR)		20 miest
Spolu schválený počet kapacitných miest		63 miest (60 VRS, 3 MD)

Dieťa je umiestňované prednostne do PNR. Deti a MD umiestnené v PNR sa stretávajú so svojimi rodičmi a príbuznými mimo bydliska PNR. Vhodné miesto na stretnutie sa vyberá spoločne s odborným tímom a PNR, napr. v niektorom RD centra, detské ihrisko, spoločný výlet, reštaurácia, park a podobne.

Súrodenci pri vyňatí z pôvodného rodinného zázemia sú v CDR umiestňovaní prednostne spolu. V prípade, že vo výnimočných situáciách z objektívnych dôvodov (napr. kapacitných možnosti), musíme pristúpiť k rozdeleniu súrodencov v CDR, pristupujeme individuálne a prijímame opatrenia na zachovanie a upevňovanie súrodeneckých väzieb. Taktiež môže nastať, že pri vykonávaní rôznych opatrení SPODaSK (pestúnka starostlivosť, náhradná osobná starostlivosť, adopcia) v jednej súrodeneckej skupine, centrum udržiava a upevňuje kontakty medzi jednotlivými súrodencami, pokiaľ si to súrodenci a príbuzní želajú a nebránia tomu zákonné prekážky (policajné vyšetrenie, väzba).

OPIS VNÚTORNÝCH PRIESTOROV A VONKAJŠÍCH PRIESTOROV CENTRA

Sídlo Centra pre deti a rodiny Sabinov – je v administratívnej budove, v ktorej sa nachádzajú priestory pre THP pracovníkov, odborný tím centra, zamestnancov ambulantnej a terénnej formy práce.

RD rodinný dom Kvetná č.6 Prešov - samostatne hospodáriaca skupina s počtom detí 10. V rodinnom dome je päť izieb pre detí, kuchyňa, sklad, jedáleň, spoločenská miestnosť, izba pre zamestnancov, samostatná kotoľňa a suterén, sociálne zariadenia pre dievčatá a chlapcov, kúpeľňa, miestnosť na prezúvanie, pracovňa. V suteréne domu je aj miestnosť s knižným kútikom, ktorá je využívaná aj na návštevy detí rodinnými príslušníkmi. Vonkajšie plochy okolo rodinného domu sú udržiavané zamestnancami skupiny, ktorí k týmto činnostiam vedú aj deti. V záhrade majú deti vytvorené záhony v pôvodnom skleníku.

Počet izieb 5.

Počet postelí 10.

RD rodinný dom Jesenského 29, Sabinov - samostatne hospodáriaca skupina s počtom detí 10. V rodinnom dome sú štyri izby pre detí, kuchyňa, sklad, jedáleň, spoločenská miestnosť, sociálne zariadenie pre dievčatá a chlapcov, kúpeľňa, izba pre zamestnancov, samostatná kotoľňa v suteréne domu, pracovňa, miestnosť s knižným kútikom využívaným aj pre návštevy detí rodinnými príslušníkmi. Vonkajšie plochy okolo rodinného domu sú udržiavané a skrášľované zamestnancami skupiny spolu s deťmi.

Počet izieb 4.

Počet postelí 10.

RD rodinný dom Družstevná č.2111, Prešov - samostatne hospodáriaca skupina s počtom detí 10. V rodinnom dome je päť izieb pre detí, kuchyňa, sklad, spoločenská miestnosť s jedálenským kútom, sociálne zariadenie pre dievčatá a pre chlapcov, pracovňa, miestnosť pre zamestnancov, priestor pre mladých dospelých. Vonkajšie plochy okolo rodinného domu sú udržiavané zamestnancami skupiny spolu s deťmi. Návštevy rodičov a blízkych osôb detí je možné realizovať v obývacej izbe domu, prípadne vonku v areáli dvora, resp. blízkom parku.

Počet izieb 5.

Počet postelí 10.

1 priestor pre pobyt mladých dospelých:

Počet izieb: 1 izba, kde sa nachádzajú 2 posteľe, skriňa, kuchynský kútik a samostatné sociálne zariadenie.

Rodinný dom Lipany, Štúrova 22 - samostatne hospodáriaca skupina s počtom detí 10. V rodinnom dome je päť izieb pre detí, kuchyňa, sklad, spoločenská miestnosť, jedáleň, sociálne zariadenie pre dievčatá a pre chlapcov, pracovňa. Na prízemí sa nachádza priestor pre MD so samostatným vstupom a sociálnym zariadením. Vonkajšie plochy okolo rodinného domu udržiavané zamestnancami skupiny spolu s deťmi.

Počet izieb 5.

Počet postelí 10.

1 priestor pre pobyt mladého dospelého, vybavený: samostatný vchod, predsieň, 1 izba kde sa nachádza posteľ, skriňa, kuchynský kútik a samostatné sociálne zariadenie.

Centrum nemá vytvorené podmienky na realizáciu opatrení pre rodičov ani pre krátkodobé pobyty rodičov v zmysle Plánu sociálnej práce.

PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE VÝKONU OPATRENÍ V CENTRE

Schválený počet pracovných úväzkov od 01.01.2024: 55 z toho 7 v rámci NP RVO SPODaSK

Personálne zabezpečenie pre vykonávanie POBYTOVÝCH OPATRENÍ

Zamestnanci priameho kontaktu:

- vychovávateľa – 12
- pomocní vychovávateľa – 8
- pomocní vychovávateľa s ekonomickou agendou – 4
- profesionálni rodičia – 10

Odborný tím:

- sociálni pracovníci – 4 (z toho 1 vedúca úseku starostlivosti a 2 v rámci NP RVO SPODaSK)
- psychológovia – 2
- špeciálny pedagóg – 1
- koordinátor SRK – 2

Personálne zabezpečenie pre vykonávanie AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH OPATRENÍ

Ambulantné pracovisko Sabinov

- sociálni pracovníci – 2
- psychológovia – 2
- sociálny pracovník – člen odborného tímu (SRK)

Centrum spolupracuje s externými špecializovanými pracoviskami na poskytovanie odborných metód starostlivosti :

- a) odbornú špeciálno-pedagogickú diagnostiku zabezpečuje v Centre špeciálno – pedagogického poradenstva v Prešove a Centre špeciálno – pedagogického poradenstva v Sabinove
- b) psychologickú diagnostiku zabezpečuje v Centre pedagogicko - psychologického poradenstva v Prešove
- c) terapie - externý psychológ – terapeut, klinický psychológ, (napr. Psychosociálne centrum, Vajanského 21, Prešov).

OBOZNÁMENIA DETÍ, RODIČOV A INÝCH FYZICKÝCH OSÔB S PROGRAMOM CENTRA

Program centra je zverejnený na webovom sídle centra www.cdrsabinov.sk a na informačnej tabuli v administratívnej budove v Sabinove a taktiež v každej samostatne usporiadanej skupine a na ambulantných pracoviskách v Prešove a Sabinove. Oboznámenie rodičov a iných fyzických osôb je realizované aj ústnou formou – pri osobnej návšteve centra klientom a prostredníctvom sociálneho pracovníka pri prvom kontakte, pri prvej návšteve v centre najneskôr na prípadovej konferencii alebo pri návšteve ambulantných pracovísk.

Spôsob informovania s Programom centra je zaznamenaný u dieťaťa v IPRODe, prípadne v Pláne vykonávania opatrení pobytovou formou, v zázname o vykonaní informačného poradenstva.

Informovanie o Programe centra sa realizuje spôsobom primeraným veku, rozumovým a intelektovým schopnostiam a psychickému stavu dieťaťa, rodiča alebo iných fyzických osôb.

ODBORNÉ METÓDY PRÁCE S DIEŤAŤOM, JEHO RODINOU A INÝMI PLNOLETÝMI FYZICKAMI OSOBAMI, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE A SPÔSOB ZAPÁJANIA SPOLUPRACUJÚCICH SUBJEKTOV DO ODBORNEJ PRÁCE CENTRA

V Centre sa pri vykonávaní pobytových opatrení vykonáva sociálna práca, psychologická pomoc a starostlivosť, výchovná činnosť, špeciálnopedagogická starostlivosť metódami a odbornými metódami práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, Výber metód práce závisí od toho, kto s dieťaťom, rodičom, rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami pracuje, a či sa jedna o:

- **individuálnu prácu s klientom,**
- **skupinovú prácu.**

V zmysle uvedeného centrum vykonáva nasledujúce metódy a techniky:

- **sociálnej práce:**
 - pozorovanie,
 - krízovú intervenciu,
 - rozhovory,
 - anamnestický rozhovor,
 - diagnostiku,
 - situačnú analýzu,
 - rodinnú mapu,
 - ekomapu,
 - genogram,
 - prípadové konferencie,
 - stretnutia rodinného kruhu,

- šetrenia v prostredí biologickej rodiny,
- sociálne poradenstvo,
- sprevádzanie,
- sieťovanie,
- konzultačná činnosť,
- **v rámci psychologickkej pomoci a starostlivosti:**
 - diagnostiku a rediagnostiku,
 - psychologické poradenstvo,
 - screening psychického a emočného stavu,
 - terapeutické rozhovory,
 - skupinová práca v rámci preventívnych programov,
 - psychologické poradenstvo pre pedagogických zamestnancov a pomocných vychovávateľov,
 - poradenstvo pre rodičov, príbuzných a blízke osoby,
 - konzultačná činnosť,
- **v rámci špeciálnopedagogickej starostlivosti:**
 - diagnostika a rediagnostika,
 - individuálne a skupinové intervencie zamerané na reedukáciu,
 - spolupráca so školskými zariadeniami,
 - špeciálnopedagogické poradenstvo,
 - skupinová práca v rámci preventívnych programov,
 - poradenstvo pre pedagogických zamestnancov a pomocných vychovávateľov,
 - konzultačná činnosť.

V Centre je najčastejšie využívanou metódou práce s dieťaťom a rodinou **prípadová konferencia**, ktorá sa uskutočňuje do dvoch týždňov od prijatia dieťaťa do centra (pobytové opatrenie súdu). Účastníkmi prípadovej konferencie sú rodičia dieťaťa, dieťa (ak je to vhodné), širšia rodina, centrum, orgán SPODaSK, obec a ďalšie zainteresované subjekty.

Prípadová konferencia sa vykonáva za účelom tvorby plánu sociálnej práce, kde sa spoločne dohodne cieľ a konkrétne úlohy pre všetky zainteresované subjekty so zadaním termínu ich splnenia, ktoré sa priebežne vyhodnocujú. Prvoradým hľadiskom je záujem dieťaťa vychádzajúc z potrieb dieťaťa.

Stretnutie rodinného kruhu – rodinné konferencie – túto odbornú metódu vykonáva centrum od 15.10.2020 v rámci pilotného projektu na základe odporúčaní príslušného orgánu SPODaSK.

Ide o:

- model plánovania pre ohrozené dieťa a jeho rodinu so zapojením rodiny, príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa,
- efektívny spôsob komplexného vyhodnotenia situácie v rodine dieťaťa,
- aktivizácia a využitie potenciálu širokej rodiny, blízkych osôb a komunity pri hľadaní najlepšieho riešenia pre ohrozené dieťa,

- cestu zodpovedného participatívneho rozhodovania o budúcnosti dieťaťa a jeho súčasnej (i budúcej) rodiny,
- konkrétna realizácia partnerskej tímovej spolupráce subjektov zaangažovaných na živote dieťaťa,
- osvedčený spôsob obnovy a posilnenia rodinných väzieb a vytvárania podporných vzťahov v prospech dieťaťa,
- vzájomné posilnenie dôvery medzi rodinou a profesionálmi.

Najčastejšie dôvody uskutočnenia stretnutí rodinného kruhu

- Keď je ohrozené bezpečie a zdravý vývin dieťaťa, alebo sú obavy, že dieťa nemá dostatočne naplnené svoje potreby a je potrebné určiť mieru ohrozenia.
- Keď rodina nezvláda aktuálnu náročnú životnú situáciu alebo výchovu dieťaťa.
- Vždy, keď sa vytvára, alebo aktualizuje individuálny plán práce s dieťaťom a jeho rodinou.
- Keď je potrebné zmobilizovať širšiu rodinnú a sociálnu sieť okolo ohrozeného dieťaťa a posilniť súdržnosť rodiny pre dieťa vo svojom strede.
- V akejkoľvek záťažovej situácii, ktorou rodina prechádza, a ktorá negatívne ovplyvňuje stav dieťaťa (rozchody a rozvody rodičov, rodičovské konflikty, závažné ochorenie v rodine, strata blízkej osoby, ekonomickej či sociálnej istoty, závislosti, násilie v rodine,...).
- Keď hrozí vyňatie dieťaťa z jeho prirodzeného rodinného prostredia a následné umiestnenie do inštitucionálnej starostlivosti, alebo keď bolo v rodine uložené, alebo sa zvažuje uloženie výchovného opatrenia, či iného účinného opatrenia SPOD.
- Ak by úprava rodinných pomerov umožnila dieťaťu umiestnenému v inštitucionálnej starostlivosti jeho návrat do rodiny.
- Ak je cieľom návrat dieťaťa do rodiny a je potrebné zmobilizovať širokú rodinu, komunitu a iné blízke osoby dieťaťa pre zaistenie dlhodobej podpory v prirodzenom prostredí rodiny.
- Keď dieťa v náhradnej starostlivosti nemá dostatočne udržiavaný a vyživovaný kontakt so svojou rodinou a inými blízkymi osobami zo svojho pôvodného prostredia.
- Vždy keď rodina alebo zariadenie, v ktorom je dieťa umiestnené, potrebuje urobiť dôležité rozhodnutie ohľadom dieťaťa.

V čom spočíva proces stretnutie rodinného kruhu:

Príprava SRK - je kľúčovou časťou procesu, nestranný koordinátor vyhladá všetky blízke vzťahové osoby dieťaťa, osloví kompetentných profesionálov a zainteresovaných odborníkov, realizuje individuálne prípravné stretnutia so všetkými pozvanými účastníkmi SRK.

Samotné stretnutie rodinného kruhu - zvyčajne trvá 2 až 3 hodiny, v závislosti od počtu zúčastnených a závažnosti problému, ktorého riešenie sa hľadá na stretnutí.

Stretnutie rodinného kruhu má tri fázy:

- 1. Poskytnutie informácií** – spoločné stretnutie širokej rodiny a jej blízkych so zainteresovanými profesionálmi, ktorí zúčastneným objasnia podstatu a súvislosti jeho ohrozenia. Prípadový sociálny pracovník zdefinuje minimálne požiadavky, ktoré musí plán rodinného kruhu obsahovať, aby sa pre dieťa zaistilo adekvátne a bezpečné riešenie.
- 2. Dôverný (súkromný) čas pre rodinu a jej blízke osoby** – kľúčová časť Stretnutia rodinného kruhu, keď členovia širokej rodinnej siete spoločne na základe porozumenia vypočutých informácií na prvej časti stretnutia diskutujú o krokoch k naplneniu skutočných potrieb dieťaťa, vytvárajú konkrétny a komplexný plán riešenia problému, rozdeľujú si úlohy podľa svojich reálnych možností.
- 3. Prijatie plánu** – prípadový sociálny pracovník a koordinátor SRK sa vracajú do rodinného kruhu, ktorý im predstaví svoj plán riešenia. V prípade, že plán zohľadňuje požiadavky bezpečia dieťaťa a zahŕňa požiadavky a podmienky sociálnoprávnej ochrany, sociálny pracovník plán odsúhlasí ako záväzný pre všetkých zainteresovaných (úrad, škola, samospráva, škola, rodiny, komunita).

Uskutočnenie plánu a monitoring

Rodiny a blízke osoby realizujú jednotlivé úlohy, ktoré na seba prevzali, časť úloh môže plán delegovať na profesionálov, pokiaľ sa tak na SRK všetci účastníci vrátane profesionálov dohodli.

Hodnotiaci proces

Členovia rodinnej a podpornej siete rodiny (blízke osoby i profesionáli) sa po dohodnutom čase opäť stretávajú, aby vyhodnotili zrealizované kroky a posilnili svoju motiváciu pokračovať v stanovenom pláne, v prípade potreby ho spoločne korigovali.

Doba trvania realizácie SRK vrátane prípravy, realizácie stretnutia rodinného a podporného kruhu, monitoringu plnenia úloh plánu a realizácie hodnotiaceho stretnutia je **minimálne 40 hodín a maximálne 60 hodín**.

OPIS PLÁNOVANIA A VYHODNOCOVANIA VÝCHOVNEJ ČINNOSTI V SAMOSTATNE USPORIADANÝCH SKUPINÁCH

Výchovná činnosť v samostatne usporiadanej skupine je realizovaná v priamom kontakte s dieťaťom a predstavuje kontext naplňovania potrieb dieťaťa a jeho základných ľudských práv. Každé dieťa má určeného sprevádzajúceho vychovávateľa a sprevádzajúceho pomocného vychovávateľa (*d'alej len „vychovávateľ a pomocný vychovávateľ“*), ktorí sú uvedení v osobnom spise dieťaťa. Vychovávateľ vykonáva individuálnu alebo skupinovú prácu zameranú na identifikáciu a následne naplňovanie potrieb dieťaťa, vytváranie bezpečného prostredia pre dieťa, kontakt dieťaťa s biologickou rodinou a blízkymi osobami, výchovu

a vzdelávanie dieťaťa, prípravu dieťaťa na budúcnosť, jeho osamostatnenie sa, zdravotnú starostlivosť a pod.

Veľký dôraz je kladený na obdobie adaptácie po prijatí dieťaťa do centra., počas ktorého vychovávateľ dieťa spoznáva, poskytuje dieťaťu informácie spôsobom primeraným jeho veku a rozumovej vyspelosti o umiestnení do zariadenia, o jeho právach a povinnostiach, používaných výchovných prostriedkoch o možnostiach udržiavania kontaktu s rodinou, blízkou osobou a pod.

Každá samostatne usporiadaná skupina sa riadi pravidlami, ktoré si spolu s deťmi vytvorili a má vlastný denný plán zohľadňujúci potreby detí. Vlastný denný plán skupiny zohľadňuje aj potrebu efektívnej a účelnej logistiky zabezpečenia dochádzky a prepravy detí do školských zariadení, prípravu na vyučovanie, vytvorenie priestoru pre súkromie detí, zapájanie detí do prác a činností v dome, voľnočasové aktivity a vychádzky. Na výchovnej činnosti priamo participujú aj pomocní vychovávatelia, a to najmä zapájaním detí so zohľadnením veku a schopností do rôznych činností súvisiacich s osvojovaním a získavaním zručností pri bežných domácich prácach a samoobslužných činnostiach.

Súčasťou výchovnej činnosti je organizovanie záujmových aktivít so zreteľom na ich potreby, záujmy a zdravý životný štýl. Vychovávatelia pri plánovaní podporujú tvorivosť detí, samostatnosť, vytvárajú priestor na sebarealizáciu a využívajú možnosť spolurozhodovania detí.

Konkrétne aktivity sú naplánované v **Pláne výchovnej práce s dieťaťom** (ďalej len „výchovný plán“) je jedným z čiastkových plánov, ktoré tvoria individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa tzv. **IPROD**.

Plán výchovnej práce s dieťaťom (ďalej len „výchovný plán“) je jedným z čiastkových plánov, ktoré tvoria individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa tzv. **IPROD**, a ktorý obsahuje:

- čiastkové ciele, ktoré nadväzujú na cieľ IPRODu,
- konkrétne úlohy na dosiahnutie stanovených cieľov, kritérium ich hodnotenia a termíny prehodnotenia úloh príp. prehodnotenia výchovného plánu v súlade s IPROD,
- ďalšie rozhodujúce skutočnosti a podstatné udalosti týkajúce sa života dieťaťa v danom období,
- kontaktné údaje zamestnanca zodpovedného za vedenie plánu výchovnej práce s dieťaťom.

Pri tvorbe a stanovovaní úloh výchovného plánu sa zameriava najmä na:

- sprevádzanie dieťaťa pri spracúvaní faktu umiestnenia do centra – prečo je dieťa v centre, ako dlho tam bude, kto čo robí pre to, aby sa jeho situácia zlepšila,
- informácie o spôsobe udržiavania kontaktov s rodinou a blízkymi osobami ako aj ďalšie náležitosti programu centra, týkajúce sa dieťaťa,
- spôsob emočnej podpory pri zvládaní umiestnenia do centra – v spolupráci so psychológom. Dieťa je nielen nútené prijať nové prostredie, nových ľudí, pravidiel, ale predovšetkým sa musí vyrovnáť so stratou všetkého, čo bolo doteraz súčasťou jeho života – vzťahových osôb, životného štýlu, známych vecí, ktoré ho obklopovali,
- citlivé včleňovanie dieťaťa do chodu samostatne usporiadanej skupiny a skupiny – zoznamovanie sa s deťmi/s rodinou PNR, zamestnancami centra, oboznamovanie sa s pravidlami,

- pozorovanie reakcií dieťaťa na každodenné situácie,
- vtiahnutie dieťaťa do spolurozhodovania o podstatných udalostiach týkajúcich sa jeho života, plánovania ako aj fungovania samostatne usporiadanej skupiny a skupiny/rodiny PNR,
- pomoc pri prechode do novej školy – zisťovanie úrovne vedomostí a vzťahu k učeniu,
- sprevádzanie dieťaťa pri všetkých zmenách týkajúcich sa jeho života.

Výchovný plán sa zameriava najmä na nasledujúce oblasti, pričom vychádza z aktuálnych schopností, zručností a možností dieťaťa:

- oblasť výchovy (seba obslužné činnosti),
- oblasť sociálnych zručností (spolurozhodovanie, finančná gramotnosť),
- oblasť vzdelávania a pomoci pri príprave do školy - silné a slabé stránky,
- oblasť záujmovej a rekreačnej činnosti (talent a voľný čas),
- oblasť emocionality (prežívanie, vzťah k sebe, k iným),
- oblasť zdravotnej starostlivosti,
- oblasť spolupráce s rodinou dieťaťa,
- oblasť spolupráce s osobami blízkymi dieťaťa.

Výchovný plán pomáha vychovávateľom a profesionálnym rodičom uchopiť rozvoj dieťaťa komplexne a aktívne. Prostredníctvom neho dokážu vychovávatelia a ostatní odborní pracovníci, pomáhajúci dieťaťu, nasmerovať svoje pôsobenie na dieťa tak, aby boli schopní dieťa sprevádzať v procese nápravy jeho vzťahu k sebe samému i k svojmu okoliu. Sprevádzať v zmysle vyladenia sa na potreby dieťaťa a ich uspokojovania, s využitím odborných kompetencií. Vychovávateľ má aktívne viesť výchovný proces tak, aby dieťa reagovalo na jeho podnety, nie naopak.

Výchovný plán je dôležitý aj pre dieťa samotné. Prostredníctvom spoluúčasti na jeho tvorbe a vyhodnocovaní je zapojené do toho, čo sa s ním deje. Stáva sa tak zodpovedným za svoju budúcnosť. Samozrejme v miere, ktorá je primeraná jeho veku a schopnostiam.

OBSAH PRÍPRAVY NA VYKONÁVANIE PROFESIONÁLNEJ NÁHRADNEJ STAROSTLIVOSTI

Centrum realizuje prípravu na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti podľa §16, vyhlášky č. 103/2018 Z. z.

Všeobecné východiská:

Základné podmienky, rozsah a obsah prípravy sú upravené zákonom č. 305/2005 Z. z. a Vyhláškou č. 103/2018 Z. z. MPSVaR SR.

PNR je súčasťou organizačnej štruktúry centra, v ktorom sa vykonávajú opatrenia SPODaSK.

Centrum vykonáva pobytové opatrenia súdu v PNR, ktorá poskytuje starostlivosť ustanovenému počtu detí a mladých dospelých v rodinnom dome alebo v byte poskytnutom

centrom alebo v rodinnom dome alebo byte, ktorého je PNR vlastníkom, spoluvlastníkom, nájomcom alebo spoločným nájomcom (§ 51 ods. 1 Zákona č. 305/2005 Z. z.)

Vykonávanie pobytového opatrenia súdu v PNR má prednosť pred jeho vykonávaním v samostatne usporiadanej skupine (§51 ods. 4 Zákona č. 305/2005 Z. z.).

V PNR zabezpečuje starostlivosť o deti a mladých dospelých PNR, ktorým je manžel a manželka, ktorí sú zamestnancami centra, alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnancom centra (§ 52 ods.1 Zákona č. 305/2005 Z. z.).

Pri zaradovaní dieťaťa do PNR sa rešpektujú súrodenecké väzby a rodičovské väzby. CDR utvára podmienky na zoznámenie dieťaťa s PNR, na uľahčenie nadviazania výchovného vzťahu medzi dieťaťom a PNR a na uľahčenie kontaktu medzi rodičom dieťaťa, osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, inou blízkou osobou dieťaťa alebo žiadateľom o NRS a dieťaťom umiestneným v PNR (§ 51 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Profil profesionálneho náhradného rodiča:

Právne vzťahy v súvislosti s výkonom práce profesionálneho náhradného rodiča sú upravené **v zákone č. 376/2022 o profesionálnych náhradných rodičoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

PNR je povinný splniť ustanovený kvalifikačný predpoklad a absolvovať prípravu na PNR v ustanovenom rozsahu, ktorej súčasťou je písomné zhodnotenie tejto prípravy. Ak starostlivosť o deti v PNR zabezpečujú manželia, ktorí sú zamestnancami centra, ustanovený kvalifikačný predpoklad musí spĺňať aspoň jeden z manželov. Na manžela alebo manželku fyzickej osoby, ktorá je zamestnancom centra sa vzťahuje zákonom stanovený rozsah prípravy a bezúhonnosť v rozsahu aká platí pre fyzickú osobu, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom (§ 52 ods. 2 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Hlavným poslaním PNR je naplniť jednu zo základných potrieb dieťaťa a to, potrebu blízkej osoby s ktorou si dieťa vytvorí vzájomné puto – láskyplný vzťah. Samotná rola PNR je zložitá a nesie v sebe spojenie roly rodiča a roly profesionála – vychovávateľa. Snaha o porozumenie potrebe vyváženia obidvoch rolí je súčasťou prípravy na vykonávanie PNS.

Kvalifikačné predpoklady a rozsah prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti je najmenej (§ 15 ods.1 vyhlášky MPSVaR SR č. 103/2018 Z. z.):

- a) nižšie stredné odborné vzdelanie, alebo stredné odborné vzdelanie,
- b) úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné, vzdelanie, ak sa zabezpečuje starostlivosť o dieťa, ktoré vyžaduje zvýšenú starostlivosť z dôvodu, že bolo týrané, sexuálne zneužívané alebo bol na ňom spáchaný trestný čin ohrozujúci jeho priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin.

Rozsah prípravy je:

- a) 60 hodín, ak fyzická osoba ukončila úplné stredné vzdelanie,
- b) 80 hodín, ak fyzická osoba ukončila stredné vzdelanie,

c) najmenej 21 hodín nácviku praktických zručností podľa § 16 ods. 1 písm. b) vyhlášky č. 103/2018 Z. z., ak ide o

a) zamestnanca centra, ktorý bol členom odborného tímu podľa § 5 alebo ktorý zabezpečoval starostlivosť o deti nepretržite najmenej tri roky,

b) manžela profesionálneho náhradného rodiča a starostlivosť v profesionálnej náhradnej rodine zabezpečuje len jeden z manželov.

Organizačné podmienky prípravy:

Prípravu na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti zabezpečuje centrum bez úhrady (náklady spojené s dopravou, stravovaním, ubytovaním a iné si záujemca zabezpečuje z vlastných zdrojov).

Centrum zriaďuje tím na prípravu fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa PNR, v zložení:

- najmenej jeden psychológ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore psychológia (§ 16 ods. 3 vyhlášky MPSVaR SR č. 103/2018 Z. z.),
- najmenej jeden sociálny pracovník s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore sociálna práca, resp. špeciálny pedagóg s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore špeciálna pedagogika, liečebná pedagogika,
- k vyššie uvedenému realizačnému tímu môžu byť prizvaní aj iní odborníci, (napr. profesionálny náhradný rodič, vychovávateľ, prípadne iní odborníci, ktorí nie sú zamestnancami centra),
- riaditeľ centra určí koordinátora prípravy, ktorý manažuje celý proces prípravy.

Povinná dokumentácia:

- Dohoda o vykonaní prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti, uzatvorená medzi centrom a záujemcom,
- Súhlas so spracovaním osobných údajov,
- Žiadosť záujemcu o prípravu na vykonávanie PNR,
- Prezenčná listina a výkaz /odpočet úloh za daný časofond/,
- Zhodnotenie prípravy, ktoré je vypracované po ukončení prípravy,

Obsah prípravy:

Príprava na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti v centre zahŕňa:

a) poskytnutie základných informácií o

- právnych predpisoch upravujúcich oblasť sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a rodinnoprávnych vzťahov a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisoch súvisiacich s vykonávaním profesionálnej náhradnej starostlivosti,
- výchovných opatreniach, náhradnej starostlivosti a osvojení,
- psychickom vývine, fyzickom vývine a sociálnom vývine dieťaťa a potrebách dieťaťa,
- o potrebách a špecifikách starostlivosti o dieťa, ktoré je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, alebo ktoré je týrané, sexuálne zneužívané alebo sa vykonávajú opatrenia na overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, sexuálnym

zneužívaním alebo iným činom ohrozujúcim jeho život, zdravie, priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin v rozsahu najmenej 16 hodín z celkového počtu hodín určených na poskytnutie základných informácií,

- právach dieťaťa,
 - právach a povinnostiach profesionálneho náhradného rodiča,
- a) **nácvik praktických zručností vo výchovnej práci s deťmi v rozsahu najmenej 50 % z celkového počtu hodín prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti zameraný na:**
- identifikáciu vývinových potrieb dieťaťa,
 - vzťahovú väzbu, citové pripútanie a separáciu dieťaťa,
 - prispôsobenie sa zmene v rodine profesionálneho náhradného rodiča,
 - komunikačné zručnosti,
 - rozvoj výchovných zručností,
 - riešenie záťažových situácií v rodine,
 - spoluprácu v tíme odborníkov.

Po ukončení prípravy centrum vypracuje zhodnotenie prípravy v písomnej podobe, ktorého súčasťou je najmä:

- a) zhodnotenie záujmu fyzickej osoby o získanie informácií podľa odseku 1 písm. a) a zhodnotenie spolupráce pri nácviku podľa odseku 1 písm. b) počas prípravy na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti,
- b) zhodnotenie motivácie fyzickej osoby na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti,
- c) záver, či fyzická osoba absolvovala alebo neabsolvovala prípravu na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti.

V prípade, že záujemca/fyzická osoba ukončí prípravu v jej priebehu, písomné zhodnotenie sa nevypracuje vôbec.

Ďalšie informácie k príprave PNR:

- Odporúčaný počet záujemcov/fyzických osôb o prípravu na vykonávanie PNR: 5-12 osôb.
- Dĺžka trvania prípravy: ukončenie najneskôr do 3 mesiacov /časový fond 60 resp. 80 hodín/ od kedy začala príprava.
- Odporúčaný pomer k rozvrhnutiu časofondu:
 - poskytnutie základných informácií – 40 %
 - nácvik praktických zručností – 60 %
- Pri uzavretí Dohody o realizácii prípravy sa záujemcovi poskytne podrobnejší obsah prípravy a metodická príručka pre profesionálneho náhradného rodiča.

Časový harmonogram prípravy na PNR:

Je aktualizovaný na webovom sídle.

OPIS TVORBY A VYHODNOCOVANIA ČIASTKOVÝCH PLÁNOV INDIVIDUÁLNEHO PLÁNU ROZVOJA OSOBNOSTI DIEŤAŤA, PLÁNU ODBORNEJ PRÁCE S DIEŤAŤOM A JEHO RODINOU ALEBO PLÁNU PRÁCE S PLNOLETOU FYZICKOU OSOBOU

Individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa (ďalej len „IPROD“) vypracúva centrum v spolupráci s orgánom sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately, obcou alebo aj s akreditovaným subjektom. V individuálnom pláne dieťaťa, na základe diagnostickej správy, sa centrum zameriava najmä na výchovnú prácu s dieťaťom a sociálnu prácu s dieťaťom a jeho rodinou. Spolupráca s obcou je nevyhnutná z dôvodu, že obec môže prispieť k úprave a zachovaniu vzťahov medzi rodičmi a dieťaťom v centre.

Súčasťou IPRODu je stretávanie sa s biologickými rodičmi alebo inými osobami. Plán musí smerovať k riešeniu budúcnosti dieťaťa, a to návratom do pôvodného rodinného prostredia alebo do náhradného rodinného prostredia, keďže ústavná starostlivosť je považovaná za dočasné a krajné riešenie náhradnej starostlivosti o dieťa.

IPROD je súbor čiastkových plánov vykonávania odborných činností v centre, najmä:

a/ plán sociálnej práce,

b/ plán výchovnej práce s dieťaťom,

c/ hlavné úlohy psychologickkej činnosti psychológa centra,

d/ plán komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti, ak si to zdravotný stav dieťaťa vyžaduje (CDR Sabinov neposkytuje starostlivosť deťom, ktoré vyžadujú ošetrovateľskú starostlivosť)

V IPRODE je určený termín prehodnotenia plnenia cieľa odbornej práce spolu s prehodnotením plnenia jednotlivých čiastkových plánov, ktoré nadväzujú na cieľ odbornej práce IPRODu. O spôsobe a kritériách hodnotenia plnenia cieľa odbornej práce IPRODu sa dohodne odborne tím spoločne so zainteresovanými subjektmi. IPROD sa následne vyhodnocuje priebežne, v závislosti od stanovených termínov plnenia úloh.

Plán sociálnej práce- v plánovaní sociálnej práce sú konkretizované jednotlivé úlohy na dosiahnutie cieľa pre všetky spolupracujúce subjekty zapojené do plánovania. V korelácii s cieľom sociálnej práce aj jednotlivé úlohy na jeho dosiahnutie sú stanovené konkrétne, merateľné, adresné a realizovateľné, t. j. v súlade s potenciálom rodiny a jej schopnosti vnímať tieto úlohy a plniť ich. Úlohy na dosiahnutie cieľa stanovené v pláne sociálnej práce a v pláne sociálnej práce s rodinou dieťaťa vypracovaným orgánom SPODaSK sú vždy totožné.

Pri konkretizovaní úloh na dosiahnutie cieľa je zadefinované kritérium hodnotenia splnenia úlohy a termín prehodnotenia úlohy. Výsledok prehodnotenia plnenia úloh vykonáva pracovník zodpovedný za koordináciu prípadu spoločne spravidla za účasti spolupracujúcich subjektov, manažéra prípadu, profesionálneho náhradného rodiča, ak je dieťa umiestnené v PNR a zamestnancov centra, ktorí môžu poskytnúť informácie k plneniu ostatných čiastkových plánov IPRODu.

Prehodnotenie plnenia úloh je potrebné vykonať pri každej zmene, ktorá má priamy vplyv na mieru ohrozenia dieťaťa. Vykoná sa preto aj v prípade, ak časový rámeč tejto zmeny koliduje s naplánovaným termínom prehodnotenia úlohy. Výsledok prehodnotenia plnenia úloh vykonáva centrum spolu s manažérom prípadu spravidla za účasti osôb participujúcich na

tvorbe plánu sociálnej práce, profesionálneho náhradného rodiča, ak je dieťa umiestnené v PNR a zamestnancov centra participujúcich na tvorbe výchovnej, psychologickkej, špeciálno-pedagogickkej a liečebno-pedagogickkej práce s dieťaťom a zamestnancami zabezpečujúcimi komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť o dieťa. Plán sociálnej práce s dieťaťom sa vypracováva pre každé dieťa písomne. Vyhodnocuje ho sociálny pracovník minimálne raz za šesť mesiacov.

Súčasťou plánu sociálnej práce je *plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého* spracovaný najmenej rok pred dovŕšením plnoletosti dieťaťa a plán osamostatňovania sa mladého dospelého, ktorého súčasťou je aj predpokladaný spôsob zabezpečenia si ďalšieho bývania.

Plán výchovnej práce s dieťaťom - vychovávateľ alebo profesionálny náhradný rodič vyhodnocuje výchovný plán tak, aby zachytil rozvoj dieťaťa, či sa podarilo úlohy v danom období naplniť, ako to prežívalo dieťa, ako pristupovalo k daným úlohám, aké bolo jeho správanie, či použité metódy alebo odporúčania boli účinné a pod. Vypracováva sa pre každé dieťa vždy písomne a vyhodnocuje ho vychovávateľ spolu s dieťaťom raz mesačne.

Hlavné úlohy psychologickkej činnosti psychológa centra - dieťaťu, pre ktoré sa vykonáva pobytové opatrenie na základe rozhodnutia súdu, psychológ po príchode do zariadenia poskytne psychologickú intervenciu, ktorá je zameraná na stabilizáciu bezprostrednej emočnej reakcie dieťaťa na záťažovú situáciu prechodu do nového prostredia. Psychológ po príchode dieťaťa do centra sleduje adaptačný proces dieťaťa (a to adaptáciu dieťaťa na nové prostredie, vytváranie vzťahov a začlenenie sa do PNR alebo samostatne usporiadanej skupiny), zároveň zrealizuje vstupnú psychologickú diagnostiku, ktorá je súčasťou komplexného posúdenia dieťaťa. Na základe výsledkov psychodiagnostického vyšetrenia vypracuje správu, v ktorej zhodnotí aj adaptačný proces dieťaťa a uvedie odporúčania pre dieťa (odporúčania pre výchovnú a odbornú činnosť) prípadne odporučí inú odbornú intervenciu pre dieťa, napr. vyšetrenie pedopsychiatrom, špeciálnopedagogickú starostlivosť (aj u detí do 3 rokov, ak je to účelné). Táto správa je súčasťou komplexného posúdenia situácie dieťaťa a je aj podkladom pre vypracovanie hlavných úloh psychologickkej činnosti, ktoré sú jedným z čiastkových plánov IPRoDu. Tieto sa pravidelne vyhodnocujú a dotvárajú pri prehodnocovaní IPRoDu. V rámci ďalšej psychologickkej starostlivosti o dieťa psychológ poskytuje psychologické poradenstvo orientované na naplnenie vytýčených cieľov, sprevádza dieťa vývinovými obdobiami, osobnostným rozvojom a aktuálnymi ťažkosťami, ako i procesom interakcie s blízkymi vzťahovými osobami v procese sanácie rodiny. Opakované psychodiagnostické vyšetrenie sa vykonáva vzhľadom k veku dieťaťa a prítomnosti závažných skutočností, ktoré by mohli mať vplyv na diagnostikované oblasti vývinu dieťaťa.

PODMIENKY PRE ZÁUJMOVÚ ČINNOSŤ, ŠPORTOVÚ ČINNOSŤ, KULTÚRNU ČINNOSŤ, REKREAČNÚ ČINNOSŤ A PREJAVOVANIE NÁBOŽENSKÉHO VYZNANIA A VIERY

Záujmová, rekreačná a kultúrna činnosť

V centre sú vytvorené podmienky pre rozvoj telesnej zdatnosti, športového a kultúrneho vyžitia, záujmov detí. V blízkosti domov sa nachádzajú futbalové a multifunkčné ihriská. Počas leta deti navštevujú verejné kúpaliska, v zime mestské klziská, lanové centrum, kiná, divadlá a iné. Individuálne záujmy detí, podľa ich vlastného výberu, rozvíjame v záujmových krúžkoch pri školách, ktoré deti navštevujú alebo v centrách voľného času.

V centre venujeme pozornosť aj spirituálnej oblasti. Prejavovanie náboženského vyznania viery je súčasťou rozvoja osobnosti dieťaťa. Ak dieťa prejaví záujem o náboženské vedenie snažíme sa to dieťaťu umožniť. Ak má dieťa záujem a rodičia s tým súhlasia, má dieťa možnosť prijať sviatosti v rámci vybraného náboženského vyznania. Ak rodičia nesúhlasia, aby dieťa bolo vedené k náboženskému vyznaniu viery, dieťa potom navštevuje etickú výchovu v škole.

Rekreačná činnosť je deťom zabezpečovaná najmä v období prázdnin a závisí od finančných možností centra. V rámci rekreačnej činnosti využívame možnosť účasti detí na táboroch. Tábory zabezpečujeme u iných subjektov, ktorí majú oprávnenie na ich organizovanie a aj v rámci CDR. CDR má v správe majetku štátu chatu v Nižnej Polianke, kde sme realizovali pravidelne letné a víkendové pobyty. V súčasnosti z dôvodu zlého technického stavu chatu nevyužívame. Postupne odstraňujeme závady. V roku 2023 sa nám podarilo vymeniť elektroinštaláciu a bleskozvod, odstrániť znehodnotený obklad. Potrebujeme zrekonštruovať kvôli bezpečnosti balkóny, vonkajšie schody, a taktiež zrekonštruovať kúpeľňu a vytvoriť novú.

ZABEZPEČENIE ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI DEŤOM A PLNOLETÝM FYZICKÝM OSOBÁM, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ POBYTOVÉ OPATRENIA V CENTRE

Zdravotná starostlivosť o deti sa zabezpečuje v týchto oblastiach:

Hygiena životného prostredia - jedná sa o celkovú čistotu a bezinfekčnosť prostredia centra, t.j. izieb detí, spoločných priestorov, hygienických priestorov, kancelárií, skladov a vonkajších pieskovísk. Izby detí sú upratované priebežne. Každá skupina má vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok. Sanitárne čistenie sa vykonáva prevažne v nočnej zmene, resp. počas neprítomnosti detí.

Zdravotnícko – preventívne opatrenia- v užšom slova zmysle sa jedná o pravidelné preventívne lekárske prehliadky, ktoré zabezpečujú zamestnanci priameho kontaktu na samostatne usporiadanej skupine a pravidelné kontrolovanie zdravotného stavu detí, ktorý je sledovaný v dennom hlásení. V širšom zmysle slova sa jedná o pestovanie hygienických návykov detí, pohyb na čerstvom vzduchu, správna životospráva, spánkový režim.

Deti zo samostatných usporiadaných skupín navštevujú pediatrické a odborné ambulancie podľa ich spádových oblastí, prípadne v zmysle odporúčaní.

Starostlivosť počas ochorenia dieťaťa zabezpečujú zamestnanci priameho kontaktu na skupinách. Deti k lekárovi sprevádzajú zamestnanci priameho kontaktu na skupinách vo výnimočných prípadoch, ak si to vyžaduje zdravotný stav dieťaťa, psychológ alebo iný zamestnanec poverený riaditeľkou. V prípade akútneho stavu dieťaťa na vyšetrenie sprevádza službukonajúci zamestnanec. Na odborné vyšetrenia – plánované dieťa sprevádza zodpovedný zamestnanec/vychovávateľ. Lieky pre dieťa okamžite zabezpečuje zamestnanec, ktorý bol s dieťaťom na vyšetrení. Za výnimočný prípad sa považuje napr. psychiatrická starostlivosť, ktorú koordinuje psychológ centra, prípadne iný zamestnanec poverený riaditeľkou.

Pobyt dieťaťa v zdravotníckom zariadení - v prípade hospitalizácie dieťaťa za prípravu zdravotnej dokumentácie vrátane liekov, ktoré dieťa užíva zodpovedá vychovávateľ, za prípravu oblečenia, hygienických, školských a osobných potrieb dieťaťa zodpovedá pomocný vychovávateľ. Dieťa na hospitalizáciu odprevádza vychovávateľ, prípadne pomocný vychovávateľ. O hospitalizácii sa vedie záznam v dennom hlásení. V priebehu hospitalizácie je vychovávateľ a pomocný vychovávateľ s dieťaťom v pravidelnom kontakte. U ošetrojúceho lekára sa informujú o jeho zdravotnom stave a komunikujú so sociálnou pracovníčkou centra, ktorá je nápomocná v procese organizovania hospitalizácie. Sociálna pracovníčka má povinnosť informovať o situácii rodičov, orgán SPODaSK aj ostatné inštitúcie.

Pobyt dieťaťa na liečení - ak dá ošetrojúci lekár návrh na liečenie dieťaťa, vychovávateľ a pomocný vychovávateľ v spolupráci so sociálnou pracovníčkou zabezpečí koordináciu liečenia a neodkladne oboznámi s miestom pobytu dieťaťa jeho rodičov, orgán SPODaSK.

Administratívna agenda - lekárska starostlivosť je vedená v Individuálnom pláne rozvoja osobnosti dieťaťa, Evidenciu lekárskeho návštevy dieťaťa vedie vychovávateľ.

Príprava, podávanie, evidencie a skladovanie liekov v podmienkach CDR upravuje interná smernica.

Zamestnanci priameho kontaktu na samostatne usporiadaných skupinách sú oboznámení so zdravotným stavom dieťaťa a rizikami spojenými s jeho chronickým ochorením, ovládajú postupy pri akútnom zhoršení zdravotného stavu dieťaťa, poznajú dávkovania a prípadné vedľajšie účinky liekov, ktoré dieťa užíva.

Zamestnanci priameho kontaktu na samostatne usporiadaných skupinách zodpovedajú za to, aby lieky boli vždy uložené mimo dosahu detí a deti k nim nemali voľný prístup.

Zamestnanci priameho kontaktu na samostatne usporiadaných skupinách zabezpečujú deťom pravidelné preventívne prehliadky, pravidelné kontroly v odborných ambulanciách v súlade s jeho potrebami a zdravotným stavom. Dohliadajú, aby dieťa dodržiavalo liečebný režim, ktorý bol stanovený lekárom,

V prípade plánovanej operácie dieťaťa sociálny pracovník zabezpečí informovaný súhlas zákonného zástupcu, prípadne zabezpečí súhlas súdnym rozhodnutím. V prípade ohrozenia života dieťaťa, ak nie je možné zabezpečiť súhlas zákonného zástupcu, môže informovaný súhlas podpísať riaditeľka centra.

V Centre sa zameriavame na prevenciu vzniku ochorení, podporu zdravého životného štýlu, primerane veku sú deťom poskytované informácie z oblasti sexuálnej výchovy a výchovy k manželstvu a rodičovstvu, o škodlivosti fajčenia, alkoholu, omamných a psychotropných látok ako aj iných závislostí.

Deti umiestnené v PNR navštevujú zdravotnícke zariadenia spravidla v spádovej oblasti PNR. V prípade potreby hospitalizácie dieťaťa zabezpečuje potrebné úkony vyššie uvedené PNR, ktorý komunikuje so sociálnym pracovníkom.

ZABEZPEČENIE ŠKOLSKEJ DOCHÁDZKY A PRÍPRAVY NA POVOLANIE DETÍ A PLNOLETÝCH FYZICKÝCH OSÔB DO 25 ROKOV VEKU PO UKONČENÍ POBYTOVÉHO OPATRENIA SÚDU NADOBUDNUTÍM PLNOLETOSTI

Každé dieťa, ktoré je prijaté do centra má zabezpečené vzdelávanie v systéme materských, základných, stredných a vysokých škôl. Deti navštevujú materské a základné školy prevažne v spádových oblastiach v lokalite samostatne usporiadanej skupiny. Deti umiestnené v PNR v spádovej oblasti bydliska PNR. Deti navštevujú základné, stredné školy, výberové a špeciálne školy prednostne v Prešove, Lipanoch a Sabinove. Štúdium mimo uvedených miest schvaľuje riaditeľka centra na základe odporúčania a zdôvodnenia odborného tímu.

Ak dieťa prechádza na vyšší stupeň v školskom systéme, vychovávateľ poskytuje dieťaťu v spolupráci so školou odborné poradenstvo. O tomto sa vedie záznam v IPRODe. Ak má dieťa záujem, môže sa v doprovide vychovávateľa zúčastniť prezentácií stredných škôl.

Prihlášku do školy podpisujú rodičia dieťaťa. Ak miesto pobytu rodičov nie je centru známe, podpisuje prihlášku riaditeľ centra. Sociálna pracovníčka zabezpečí informovanosť rodičov okamžite po ich kontakte s centrom. O každej zmene školy v čase umiestnenia dieťaťa v centre rozhodujú rodičia dieťaťa, pokiaľ neboli pozbavení výkonu rodičovských práv. Ak v čase zmeny školy dieťaťa nie je možné zabezpečiť prítomnosť rodičov, centrum rozhodne, avšak rodičov informuje na ich trvalom pobyte.

Prípravu na školské vyučovanie zabezpečujú pravidelne vychovatelia alebo PNR. Príprava môže byť individuálna spravidla v čase od 15.00 do 18.00 hod. alebo spoločná, a to v závislosti od potrieb a schopností dieťa. Spôsob prípravy dieťaťa je uvedený na viditeľnom mieste v samostatnej usporiadanej skupine v rámci denného plánu tak, aby aj iný službukonajúci vychovávateľ dodržal spôsob prípravy dieťaťa do školy. Ak má dieťa diagnostikované poruchy učenia, má nedostatky vo vedomostiach alebo potrebuje doučovanie, prípravu na vyučovanie v súlade s IPRODom zabezpečuje aj špeciálny pedagóg.

Za účelom dosiahnutia kvalitných výsledkov v škole sa vychovávateľ zúčastňuje rodičovských združení a návštev v škole aj bez pozvania. Vychovávateľ sa pravidelne na konci mesiaca informuje na výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu v škole, o čom vedie záznamy vo Výchovnom pláne na daný mesiac s cieľom pomoci dieťaťu v ďalšom období

Centrum môže utvoriť podmienky na predĺženie pobytu plnoletej fyzickej osoby, ktorej bola v centre poskytovaná starostlivosť do dovŕšenia 25. roku veku, ak sa táto fyzická osoba **sústavne pripravuje na povolanie štúdiom**. Dĺžka pobytu podľa prvej vety nemôže byť dlhšia ako 24 mesiacov.

Mladý dospelý môže zotrvať po skončení ústavnej starostlivosti po dosiahnutí plnoletosti v samostatne usporiadanej skupine alebo v profesionálnej rodine, ak o to požiada, a ak je to vhodné a účelné. Podmienky zotrvania mladého dospelého dohodne centrum písomne s mladým dospelým. Súčasťou písomnej dohody je aj konkrétny plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého.

PRÁVA DIEŤATA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE A OPIS PRÁV RODIČOV DIEŤATA A INÝCH BLÍZKYCH OSÔB DIEŤATA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE

Práva dieťaťa v centre vychádzajú z princípov Deklarácia práv dieťaťa a Dohovoru o právach dieťaťa.

Dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v Centre, ako aj rodič a osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, má právo:

- Požiadat' o pomoc pri ochrane svojich práv orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“), zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie, poskytovateľa zdravotnej starostlivosti alebo iný štátny orgán, ktorý je príslušný podľa osobitných predpisov (Zákon 171/1993 o Policajnom zbore) chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby. To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samostatne, ale prostredníctvom tretej osoby.
- Dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv aj bez vedomia rodičov alebo osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa.

Dieťa je v centre preukázateľne oboznámené s tým, že sa môže obrátiť na orgán SPODaSK, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd alebo prokuratúru bez vedomia centra **priamo** alebo **prostredníctvom inej osoby**:

- vložením listu so svojím podnetom do *Schránky dôvery*
- elektronicky prostredníctvom e-mailu alebo on-line chatu na webovej stránke daného orgánu
- telefonátom na *Linku detskej istoty*
- osobne v sídle daného orgánu

Dieťa je poučené so spôsobmi podávania podnetov na príslušné orgány a má na viditeľnom mieste / v samostatne usporiadanej skupine / uvedené ich kontaktné údaje.

Deti a mladí dospelí majú ďalej právo:

- na kvalifikovanú všestrannú starostlivosť, kvalifikovanú odbornú pomoc zamestnancov centra,
- na stabilné prostredie,
- majú možnosť vytvárať si blízke citové vzťahy s rovesníkmi aj dospelými osobami v centre,
- na plánovanú budúcnosť – sanácia rodiny, náhradná rodinná starostlivosť, osamostatňovanie,
- na ochranu v prostredí centra pred šikanovaním, zneužívaním a násilím,
- na súkromie,
- na zachovanie, obnovenie a zlepšovanie kontaktu s rodičmi, súrodencami, príbuznými a blízkymi osobami,

- na nadväzovanie kontaktov a vzťahov s blízkymi osobami a rovesníkmi,
- na vzdelanie podľa svojich schopností a na výber strednej resp. vysokej,
- na rozvoj svojich schopností, zručností a nadania,
- na zdravý životný štýl (stravovanie, rekreačná činnosť),
- na starostlivosť o telesné a duševné zdravie,
- na spolurozhodovanie o svojom živote vo všetkých rozhodnutiach, ktoré sa týkajú ich osoby alebo ich rodiny,
- požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv. To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby,
- na ochranu osobných údajov v zmysle zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov. Každý, kto nezachová mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa detí a mladých dospelých, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojho povolania, hrubo porušil práva detí ako aj pracovnú disciplínu,
- na benefity – za mimoriadne úspechy v centre, škole. Za mimoriadny úspech sa považuje aj zlepšenie správania sa, prospechu. O priznaní benefitu rozhodne vychovávateľ. Benefitom môže získať napr. dlhšiu vychádzku, neskoršiu večierku a pod. O benefitech vedie záznam v IPRODe.
- dožadovať sa ochrany svojich práv u riaditeľa centra v akomkoľvek čase a za akýchkoľvek podmienok na telefónnom čísle 0918539648.

Podmienky doručovania pošty, prístupu na internet a používania telefónu

Prístup na internet:

Podmienky prístupu dieťaťa na internet na služobnom počítači určujú zamestnanci centra podľa aktuálnych možností a dohodnutých pravidiel. Deti sa môžu vlastným mobilným telefónom pripojiť na Wi-Fi centra, ale vždy s ohľadom na zachovávanie zdravej psychohygieny pre seba ako aj ďalších členov samostatne usporiadanej skupiny.

Používanie telefónu:

Dieťa má možnosť využiť služobný telefón na kontakt s rodičom, alebo blízkou vzťahovou osobou. V prípade, že dieťa vlastní mobilný telefón, pri jeho používaní sa riadi pravidlami dohodnutými v skupine.

K obmedzeniu používania mobilu dochádza z dôvodu zabezpečenia optimálnych podmienok nevyhnutných pre zachovanie dobrého duševného zdravia, psychickej pohody, výkonnosti, zlepšenia duševnej činnosti, kvality spánku a ochrany pred dlhodobým vplyvom elektromagnetického žiarenia na organizmus a z iných závažných dôvodov.

Pošta

Zamestnanci centra preberajú bežnú poštu dieťaťa. Pokiaľ je pošta / list, balík / adresovaná na meno dieťaťa, dieťaťu je doručená osobne. Poštu si otvára dieťa samé. Dieťa má možnosť poslať poštu osobám podľa vlastného uváženia. Je prísne zachovávané súkromie a listové tajomstvo.

Mladý dospelý má právo uzatvoriť s centrom dohodu o zotrvaní mladého dospelého v centre:

Ak sa skončí ústavná starostlivosť dosiahnutím plnoletosti alebo predĺžením ústavnej starostlivosti do 19 rokov môže mladý dospelý požiadať o zotrvanie v centre.

Mladý dospelý požiada o zotrvanie v centre písomnou žiadosťou, na ktorú dostane písomnú odpoveď.

Centrum uzatvorí s mladým dospelým Dohodu o poskytovaní starostlivosti mladému dospelému počas prípravy na budúce povolanie v centre (ďalej len „Dohoda“).

Predmetom Dohody sú dohodnuté podmienky poskytovania starostlivosti mladému dospelému v centre po ukončení ústavnej starostlivosti.

Súčasťou Dohody je aj konkrétny plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého.

Centrum si vyhradzuje právo ukončiť Dohodu v prípade, ak mladý dospelý opakovane porušuje dohodnuté podmienky a disciplinárna komisia predloží riaditeľke centra návrh na ukončenie Dohody.

Práva rodičov:

Ak rodičia nemajú rodičovské práva nijakým spôsobom upravené, obmedzené alebo odobraté, centrum je povinné spolupracovať s rodičmi pri výchove detí. Centrum je povinné rešpektovať práva rodičov :

Rodičia majú právo na informácie o dieťati - informácie o dieťati podáva sociálna pracovníčka, s ktorou si rodič dohodne stretnutie alebo mu podá informácie telefonicky, ak je presvedčená, že komunikuje s rodičom.

Rodičia majú právo na informácie o vzdelávacom procese dieťaťa - tieto informácie môže poskytnúť aj vychovávateľ.

Rodičia majú právo požiadať o zrušenie ústavnej starostlivosti - ak rodič požiada o zrušenie ústavnej starostlivosti centrum mu poskytne poradenstvo o spôsobe podania žiadosti.

Rodičia majú právo na stretávanie sa s dieťaťom - Centrum utvára podmienky na stretávanie sa dieťaťa s jeho rodičmi. Dieťaťu a jeho rodičom poskytuje centrum, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a obec pomoc na uľahčenie priebehu stretnutí, na rozvoj a úpravu ich vzájomných vzťahov a na úpravu rodinných pomerov dieťaťa. Centrum dohodne s rodičmi dieťaťa a s dieťaťom, ktoré je schopné vyjadriť svoj názor, miesto, čas, rozsah a spôsob stretávania sa s ohľadom na potreby dieťaťa, možnosti a schopnosti rodičov dieťaťa. Ak je to v záujme dieťaťa nevyhnutné, centrum môže určiť, že rodičia dieťaťa sa môžu stretnúť s dieťaťom len za prítomnosti zamestnanca centra, ktorý je dieťaťu známou osobou, alebo len v centre, ktorý na tento účel utvára vhodné podmienky, alebo mimo centra na území obce, v ktorej je sídlo centra. Návštevy rodičov v centreb musia prebiehať tak, aby neboli obmedzované práva ostatných detí v samostatnej skupine. Termín návštevy rodičov je dopredu dohodnutý so sociálnou pracovníčkou. Ak rodičia prídu neohlásení, dĺžku návštevy určí službukonajúci zamestnanec. Na dĺžke návštevy blízkej osoby a priateľov detí a mladých dospelých sa dopredu dohodne službukonajúci vychovávateľ s návštevou tak, aby nebolo zamedzené plneniu denných úloh v rámci plánu dňa. Ak je to vhodné a môže centrum v súlade s individuálnym plánom rozvoja osobnosti dieťaťa umožniť dieťaťu pobyt u rodičov. Rodičia oznamujú svoj záujem o pobyt dieťaťa v domácom prostredí písomnou formou. Centrum

v súlade s opatreniami v IPRODe rozhodne s spôsobe použitia stravného dieťaťa, ktoré odovzdá rodičom vo forme finančnej alebo vo forme nákupu potravín.

Opustenie centra so súhlasom:

Centrum utvára podmienky na stretávanie sa dieťaťa s jeho rodičmi. Dieťaťu a jeho rodičom poskytuje centrum, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a obec pomoc na uľahčenie priebehu stretnutí, na rozvoj a úpravu ich vzájomných vzťahov a na úpravu rodinných pomerov dieťaťa.

Centrum dohodne s rodičmi dieťaťa a s dieťaťom, ktoré je schopné vyjadriť svoj názor, miesto, čas, rozsah a spôsob stretávania sa s ohľadom na potreby dieťaťa, možnosti a schopnosti rodičov dieťaťa.

Ak je to v záujme dieťaťa nevyhnutné, Centrum môže určiť, že rodičia dieťaťa sa môžu stretnúť s dieťaťom len za prítomnosti zamestnanca centra, ktorý je dieťaťu známou osobou, len v centre, ktorý na tento účel utvára vhodné podmienky, mimo centra na území obce, v ktorej je sídlo centra, na inom mieste vhodnom alebo utvorenom na účel stretávania sa dieťaťa s jeho rodičmi.

Každá návšteva detí či zamestnancov musí byť zapísaná v **Knihе návštev**. Za zapísanie do tejto Knihy zodpovedá službu vykonávajúci zamestnanec, zo skupiny, ktorej má dieťa návštevu. Návštevník sa zapisuje do Knihy návštev vlastnoručne, pokiaľ mu v tom nebráni zlý zdravotný stav alebo analfabetizmus.

Dieťa sa môže zdržiavať mimo centra len so súhlasom centra, o čom sa vedú záznamy, v ktorých je uvedený čas odchodu dieťaťa z centra a čas návratu dieťaťa do centra, osobné údaje fyzickej osoby, ktorá dieťa preberá, a to jej meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a miesto pobytu dieťaťa. Centrum sleduje vplyv pobytu dieťaťa mimo centra na jeho psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin.

Ak je to vhodné a účelné, môže centrum v súlade s individuálnym plánom rozvoja osobnosti dieťaťa umožniť dieťaťu pobyt u rodičov.

Dieťa, môže odísť na pobyt mimo centra na základe písomného súhlasu, ktoré vystavila sociálna pracovníčka a podpísala riaditeľka centra.

Pri odchode dieťaťa do rodiny je službukonajúci zamestnanec povinný urobiť zoznam oblečenia a obuvi, ktoré dieťa berie so sebou a dá to podpísať osobe preberajúcej dieťa do svojej zodpovednosti alebo mladému dospelému. Ak dieťa odchádza z centra na jeden deň je potrebné na Zoznam vecí spísať len veci, ktoré má dieťa oblečené na sebe, ak si nič iné so sebou neberie.

Pri odovzdaní dieťaťa do rodiny je potrebné si vyžiadať občiansky preukaz preberajúceho, overiť jeho totožnosť a uistiť sa, kam dieťa ide.

Po návšteve a vrátení dieťaťa do centra vykoná službukonajúci zamestnanec prehliadku čistoty tela a šiat dieťaťa, porovná zoznam vecí so skutočným stavom a zmeny alebo nezrovnalosti zapíše do **Knihy denného hlásenia**.

Opustenie centra bez súhlasu:

Ak dieťa opustí centrum bez súhlasu, centrum je povinné túto skutočnosť **oznámiť bezodkladne najbližšiemu útvaru policajného zboru, rodičom dieťaťa, súdu, ktorý nariadil ústavnú starostlivosť, predbežné opatrenie alebo uložil výchovné opatrenie a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**.

Ak centrum umožnil pobyt dieťaťa mimo centra a dieťa sa v určenom čase do centra nevrátilo, centrum je povinný ihneď, najneskôr do 24 hodín vyzvať rodičov dieťaťa alebo osoby podľa § 56 ods. 8, aby do 24 hodín zabezpečili návrat dieťaťa do centra. Ak sa dieťa v určenom čase do centra nevráti, postupuje centrum podľa odseku 1.

POVINNOSTI DIEŤAŤA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE A POVINNOSTI RODIČA DIEŤAŤA A INÝCH BLÍZKYCH OSÔB DIEŤAŤA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, PRE KTORÉ SA VYKONÁVAJÚ OPATRENIA V CENTRE

Dieťa a mladý dospelý, pre ktorých sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre na samostatne usporiadanej skupine alebo v profesionálnej rodine sú povinní:

- dodržiavať povinnosti vyplývajúce z interných pravidiel a interných dohôd,
- riadne si plniť všetky školské povinnosti,
- dodržiavať termíny vychádzok,
- starať sa o svoje osobné veci a osobný priestor,
- dodržiavať zásady ochrany osobných údajov,
- správať sa s úctou a rešpektom k zamestnancom centra,
- rešpektovať práva ostatných detí, mladých dospelých a zamestnancov centra,
- dodržiavať zásady zdravého životného štýlu,
- dodržiavať zákaz fajčenia, požívania alkoholických nápojov, požívania omamných a psychotropných a iných návykových látok – v prípade podozrenia z požitia sú povinní podrobiť sa testu,
- chrániť a nepoškodzovať majetok v skupine a centre,
- udržiavať poriadok v centre a okolí centra a skrašľovať protredie aj svojou osobnou pomocou a vlastným pričinením,
- rešpektovať súkromný majetok iných osob,
- pravdovravne a aktívne informovať zamestnancom centra, ak by mali vedomosť o ohrození iných detí z centra, mladých dospelých a zamestnancov centra,
- dodržiavať kultúrno – spoločenské zásady správania v spoločnosti.

Rodičia detí, pre ktoré sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre na samostatne usporiadanej skupine alebo v profesionálnej rodine sú povinní:

- plniť vyživovaciu povinnosť riadne a načas,
- informovať sociálneho pracovníka centra o zmene bydliska, zamestnania, príjmov a o iných rozhodujúcich skutočnostiach týkajúcich sa dieťaťa a rodiny,
- kontaktovať sociálneho pracovníka z dôvodu dohodnutia podmienok a postupu pri návšteve dieťaťa, resp. uvoľnenia dieťaťa na pobyt mimo centra,
- dodržiavať kultúrno – spoločenské zásady správania v spoločnosti,
- na stretnutia do centra prísť za dieťaťom čistý, triezvy, resp. nebyť pod vplyvom iných omamných alebo psychotropných látok,
- neohrozovať zdravie a život detí a zamestnancov centra z dôvodu nepriaznivého zdravotného a psychického stavu,
- dodržiavať dohodnuté pravidlá, termíny,

- komunikovať s dieťaťom a zamestnancami centra slušne, nepoužívať vulgárne slová, nevystupovať agresívne,
- rešpektovať, ak dieťa sa odmieta stretnúť, resp. odmieta komunikovať,
- počas návštevy dieťaťa v domácom prostredí chrániť zdravie detí, napr. pokračovať v zdravotnej starostlivosti o dieťa (podávanie liekov), ak je to potrebné.

VÝCHOVNÉ PROSTRIEDKY, KTORÉ JE MOŽNÉ ULOŽIŤ DIEŤAŤU

V centre je zakázané:

- používať všetky formy telesných trestov na dieťaťu a iné hrubé alebo ponížujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu,
- používať ako výchovný prostriedok zákaz kontaktu s rodičmi a ďalšími blízkymi osobami, sociálne vylúčenie, vyžadovanie neprimeraných fyzických výkonov, zásahov do vonkajšieho vzhľadu a nosenia znevažujúceho oblečenia, neodôvodnené zasahovanie do stravovania, iné výchovné prostriedky a postupy, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti, použiť výchovný prostriedok len preto, že dieťa je súčasťou skupiny (tzv. „kolektívny trest“), zneužiť iné deti na rozhodovanie o určení výchovného prostriedku pre iné dieťa.

Zásady ukladania výchovných prostriedkov:

- Za postup uloženia výchovného prostriedku je **zodpovedný službu vykonávajúci zamestnanec**, počas ktorého služby došlo k nežiadúcemu konaniu a správaniu dieťaťa.
- Výchovný prostriedok je možné po konzultácii s dieťaťom s dôrazom na to, aby dieťa pochopilo nevhodnosť svojho správania a malo možnosť sa k výchovnému prostriedku vyjadriť.
- V prípade, ak nedôjde k dohode a dieťa s uloženým výchovným prostriedkom nesúhlasí, k riešeniu je potrebné prizvať ďalších zamestnancov skupiny, prípadne odborný tím.
- Pri dohode s dieťaťom o výchovnom prostriedku je možné dohodnúť aj sankciu za nedodržanie dohody.
- Maximálna dĺžka trvania výchovného prostriedku je 7 dní.
- Všetky výchovné prostriedky, ktoré zasahujú do služby iných zamestnancov musia byť písomne zaznamenané v Zázname o uložení výchovného prostriedku a ďalší zamestnanci musia byť zo záznamom oboznámení.
- V prípade, ak dieťa, ktorému bol uložený výchovný prostriedok za porušenie pravidiel svojim správaním preukazuje úspešnú nápravu vo svojom správaní a konaní vychovávateľ môže skrátiť dobu trvania výchovného prostriedku.
- Vychovávateľ pristupuje ku každému dieťaťu podľa jeho individuálnych schopností, možností a potrieb. K výberu jednotlivých výchovných prostriedkov sa preto pristupuje na základe závažnosti dôsledkov správania konkrétneho dieťaťa a zároveň sa výchovné

prostriedky individuálne terminujú a priebežne vyhodnocujú. Výhovné prostriedky sa stanovujú na určený čas a očakáva sa pri nich náprava v správaní dieťaťa. Zmeny sa sledujú kontinuálne a vyhodnocujú na poradách s odborným tímom.

- Dieťa je vedené k porozumeniu a pochopeniu, prečo sa pristupuje k výchovnému prostriedku. V prípade, že dieťa zjavne nerozumie tomu, z akého dôvodu sa pristúpilo k výchovnému prostriedku, prípadne na situáciu nemá náhľad, je na zvážení vychovávateľa prizvanie si člena odborného tímu, aby s ním viedol zmysluplný dialóg o vhodnosti/nevhodnosti jeho správania a primäl ho k prijatiu a pochopeniu.
- Výhovný prostriedok pri nedodržiavaní pravidiel sa určuje s prihliadaním na vek dieťaťa, úroveň intelektových schopností dieťaťa a aktuálny psychický stav a to najmä vyvodením logických dôsledkov vo výchovnom procese s cieľom optimálneho rozvoja osobnosti dieťaťa. Výhovný prostriedok musí byť uložený tak, aby neohrozoval zdravý telesný, duševný, mravný, duchovný a sociálny rozvoj dieťaťa a zachovával v prvom rade jeho ľudskú dôstojnosť.
- V prípade neúčinnosti dostupných výchovných prostriedkov pristupujeme, kvôli ochrane bezpečnosti dieťaťa, k využitiu pomoci externých odborníkov v spolupráci s SPOD a SK prip. zmenu zariadenia.

Pre upevnenie a osvojenie zdravého životného štýlu deťmi a mladými dospelými je nutné:

- Netolerovať neporiadok, nedisciplinovanosť a nezáujem o zdravý životný štýl.
- Netolerovať využívanie vreckového na cigarety, alkohol a nezdravé jedlá.
- Netolerovať porušovanie Zákona o nefajčiarske deťmi aj dospelými osobami zdržiavajúcimi sa v centre, od ktorých si deti berú vzor.
- Netolerovať pitie alkoholu na vychádzkach detí a mladých dospelých.
- Netolerovať pitie alkoholu na diskotékach mladých dospelých.
- Netolerovať priateľstvá s osobami, ktoré požívajú alkohol, drogy a iné omamné látky.
- Netolerovať porušovanie opatrení v domácom prostredí pri návšteve rodičov, a to: nestravovanie za príspevok na stravu, nedodržiavanie večierky, nepovolené diskotéky, fajčenie, pitie, nevhodné správanie sa v prostredí rodiny a obce, kde sa deti alebo mladí dospelí zdržiavajú.
- Netolerovanie všetkých prejavov porušovania zdravého životného štýlu a ohrozovania zdravia deklaruje centrum v Pláne preventívnych opatrení, ktorého súčasťou sú najmä opatrenia na získanie záujmu detí o zdravý životný štýl.

Medzi využívané výchovné prostriedky používané v centre patria:

- motivácia dieťaťa,
- vysvetľovanie,
- povzbudzovanie,
- rozpoznanie a ocenenie slušného správania,
- stanovenie jasných a jednoznačných pravidiel, aby dieťa chápalo, čo smie a čo nie,

- dotyk, očný kontakt, pochvala (napr. Helenka, pekne si si upratala izbu, som na Teba pyšná),
- individuálny rozhovor,
- hodnotiaci rozhovor,
- obmedzenie vychádzok,
- obmedzenie užívania vlastného telefónu,
- obmedzenie sledovania televízie,
- pridanie povinnosti,
- obmedzenie iných aktivít,
- obmedzenie kontaktu s prostredím negatívne vplyvujúcim na dieťa (v záujme ochrany dieťaťa),
- upravenie času prípravy na nočný klúd a spánok.

Konkrétne príklady výchovných prostriedkov:

- obmedzenie samostatných vychádzok o dobu meškania - (ako použitie logického dôsledku- dieťa počas predchádzajúcej vychádzky meškalo),
- obmedzenie vychádzok a návšteva organizácie venujúcej sa závislostiam – v prípade, že dieťa prišlo z vychádzky pod vplyvom alkoholu,
- obmedzenie vychádzok, pohovor zameraný na poukázanie dôsledkov nevhodného správania, obmedzenie používania multimédie – v prípade úteku, úmyselného neskorého príchodu z vychádzky, zo školy,
- obmedzenie televízie, internetu, PC hier (napr. sledovalo nevhodný program, hralo PC hry pred ukončením domácich úloh a pod.)
- obmedzenie voľnočasových aktivít, výletu (na krúžku/ výlete sa správalo nevhodne čím obmedzovalo ostatných, neplní si svedomite a podľa svojich možností školské povinnosti a pod...)
- pomoc s úpravou okolia, navýšenie povinnosti v domácnosti (odmietlo si plniť povinnosti podľa rozpisu služieb, úmyselne zničilo nábytok, poškrabalo stenu a pod. pomôže s opravou, maľovaním,)

POSKYTOVANIE VRECKOVĚHO

Vreckové :

Vreckové sa poskytuje podľa zákona č. 305/2005 Z.z. §66 o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele deťom:

- 6-10 rokov 8% životného minima
- 10-15 rokov 12% životného minima
- od 15 rokov 30% životného minima

Predpis vreckového vystavuje sociálna pracovníčka najneskôr do 10 dňa v mesiaci. Vreckové preberá v hotovosti vychovávateľ z každej SUS od pracovníčky ekonomicko-prevádzkového úseku/pokladňa/. V PNR preberá vreckové osobne profesionálny náhradný rodič.

Vychovávateľ je zároveň zodpovedný za jeho rozdelenie sprevádzajúcim vychovávateľom. Sprevádzajúci vychovávateľ vedie evidenciu vreckového v knihe vreckového.

Vychovávateľ usmerňuje dieťa o vhodnosti a účelnosti využívania vreckového. Prevzatú sumu vreckového dieťa potvrdí s písomným súhlasom v knihe vreckového.

Dieťa má možnosť po dohode s vychovávateľom nasporiť si väčšiu sumu v prípade, že si chce zakúpiť niečo hodnotnejšie. Taktiež z vreckového možno tvoriť úspory a so súhlasom dieťaťa je možné vložiť určitú sumu vreckového na osobný účet dieťaťa. To je zapracované do výchovného plánu.

Z dôvodov hodných osobitného zreteľa, najmä z dôvodu výchovného pôsobenia možno dieťaťu poskytnúť vreckové aj v sume nižšej, ako je ustanovená suma vreckového. Rozdiel medzi poskytnutým vreckovým a vreckovým, ktoré sa malo dieťaťu v mesiaci poskytnúť, sa poskytne v mesiaci nasledujúcom po mesiaci, v ktorom sa vreckové poskytlo v nižšej sume, alebo sa suma zodpovedajúca tomuto rozdielu uloží na osobný účet dieťaťa. Návrh na uloženie výchovného prostriedku - „*uloženia časti vreckového na účet dieťaťa*“, predkladá písomnou formou príslušný vychovávateľ s uvedením dôvodu uloženia výchovného opatrenia. Dieťaťu to náležite vysvetlí a zapracuje do výchovného plánu dieťaťa a následne oznámi sociálnej pracovníčke, ktorá vystavuje predpis vreckového.

Centrum poskytne vreckové v mesačnej výške zníženej o prepočítanú dennú výšku vreckového za každý deň, ktorý sa dieťa zdržiavalo úmyselne bez súhlasu mimo centra.

Mladým dospelým sa vreckové vypláca jednorázovo a na účet.

OPIS POSTUPU V RIZIKOVÝCH SITUÁCIÁCH PRE DIEŤA ALEBO PLNOLETÚ FYZICKÚ OSOBU, PRE KTORÉ SA VYKONÁVA POBYTOVÉ OPATRENIE V CENTRE, VRÁTANE POSTUPU PRI NEDOVOLENOM OPUSTENÍ CENTRA DIEŤAŤOM, PRI ÚRAZE DIEŤAŤA ALEBO PLNOLETEJ FYZICKEJ OSOBY, VÁŽNYCH NEZHODÁCH MEDZI DEŤMI A DEŤMI A ZAMESTNANCAMI CENTRA

V centre je zvýšené riziko výskytu mimoriadnych udalostí.

Mimoriadna udalosť je:

- **usmrtenie, zabitie a úmrtie osoby umiestnenej v centre,**
- **útek osoby umiestnenej v centre za použitia násilia alebo za použitia pomoci zvonku,**
- **iná udalosť, ktorá svojou povahou môže vzbudiť široký ohlas verejnosti.**

Mimoriadnou udalosťou sa tiež rozumie situácia, pri ktorej dieťa aktívne ohrozuje seba alebo ostatné deti či zamestnancov centra. Mimoriadna situácia môže mať podobu sebapoškodzovania, závažného zranenia, útoku na iné dieťa, zamestnanca centra, inú osobu alebo na budovy a zariadenia a to všetko spravidla v afektovom stave dieťaťa.

Vychovávateľ alebo pomocný vychovávateľ, ktorý je v službe:

- okamžite rieši vzniknutú mimoriadnu udalosť, v závislosti od jej povahy rozhoduje o prizvaní RZP, polície, prípadne iných zložiek s cieľom zvládnuť túto situáciu,
- informuje riaditeľku a vedúcu úseku starostlivosti.

Pri vzniku mimoriadnej udalosti vychovávateľ vykonáva tieto činnosti v poradí v závislosti od charakteru mimoriadnej udalosti.

Usmrtenie, zabitie a úmrtie osoby umiestnenej v centre:

- službu vykonávajúci zamestnanec telefonicky informuje neodkladne o vzniknutej mimoriadnej udalosti riaditeľku centra,
- riaditeľka centra následne obratom informuje o vzniknutej mimoriadnej udalosti vedúcu úseku starostlivosti, sociálnu pracovníčku, psychológa,
- sociálna pracovníčka bezprostredne informuje emailom príslušné orgány – dozorujúceho prokurátora, políciu, súd, ktorý vydal rozhodnutie, Ústredie PSVaR, orgán SPODaSK,
- riaditeľka, vedúca úseku starostlivosti, sociálna pracovníčka, psychológ sa v čo najkratšom čase dostavia na miesto vzniku mimoriadnej udalosti a plnia pokyny orgánov činných v trestnom konaní.

Útok dieťaťa na iné dieťa prípadne inú fyzickú osobu:

- poskytnutie prvej pomoci,
- fixáciu dieťaťa prostredníctvom inej osoby,
- evakuáciu ostatných detí do bezpečia,
- podanie adekvátnej liekovej terapie podľa odporúčenia odborného lekára,
- sledovanie upokojovania dieťaťa v závislosti od povahy situácie privolanie RZP, prípadne polície,
- zabezpečenie hospitalizácie (v prípade potreby),
- v prípade potreby zabezpečenia ďalšieho zamestnanca na skupinu kontaktovať vychovávateľa povereného koordináciou, prípadne vedúcu úseku starostlivosti,
- po odznení mimoriadnej situácie túto zaznamenať do denného záznamu a knihy úrazov,
- upovedomenie o mimoriadnej udalosti a prijatých opatreniach riaditeľku centra,

Sebapoškodzovanie dieťaťa:

- upokojenie dieťaťa, rozptýlenie pozornosti,
- odobratie nebezpečného predmetu od dieťaťa,
- poskytnutie prvej pomoci (podľa potreby),
- v závislosti od povahy situácie privolanie RZP, prípadne polície,
- zabezpečenie hospitalizácie (podľa potreby),
- v prípade potreby zabezpečenia ďalšieho zamestnanca na skupinu kontaktovať vychovávateľa povereného koordináciou, prípadne vedúcu úseku starostlivosti
- zaznamenanie situácie do denného záznamu a knihy úrazov,
- upovedomenie o mimoriadnej udalosti a prijatých opatreniach riaditeľku centra,

Závažné zranenie dieťaťa:

- poskytnutie prvej pomoci,
- fixácia dieťaťa prostredníctvom inej osoby,
- v závislosti od povahy zranenia privolanie RZP,
- zabezpečenie hospitalizácie (v prípade potreby),
- v prípade potreby zabezpečenia ďalšieho zamestnanca na skupinu kontaktovať vychovávateľa povereného koordináciou, prípadne vedúcu úseku starostlivosti
- zaznamenanie udalosti do denného záznamu a knihy úrazov,
- upovedomenie o mimoriadnej udalosti a prijatých opatreniach riaditeľku centra,

Poškodzovanie budovy alebo zariadenia v afektívnom záchvate:

- upokojenie dieťaťa, rozptýlenie pozornosti,
- fixácia dieťaťa prostredníctvom inej osoby,
- poskytnutie prvej pomoci (podľa potreby),
- zabezpečenie bezpečnosti ostatných detí, prípadne personálu,
- sledovanie upokojovania dieťaťa v závislosti od povahy situácie,
- privolanie RZP, prípadne polície,
- upovedomenie koordinátora skupiny a riaditeľku centra

Úraz dieťaťa:

- Ak niektoré dieťa utrpí úraz, ktorý nie je potrebné ošetriť lekárom, ošetrí ho službu vykonávajúci zamestnanec obvyklým spôsobom. Úraz a spôsob ošetrovania zaeviduje v Evidencii úrazov, v Knihe denného hlásenia a okamžite informuje o úraze vedúcu úseku starostlivosti.
- Ak dieťa utrpí úraz, ktorý si vyžaduje ošetrovanie lekárom, službu vykonávajúci zamestnanec odvedie dieťa na lekárske ošetrovanie zdravotníckym vozidlom, prípadne taxislužbou, ak nie je v centre k dispozícii vodič, prípadne referentské vozidlo, alebo je zabezpečenie odvozu taxislužbou hospodárnejšie a efektívnejšie. V prípade, že je potrebné zabezpečiť ďalšieho zamestnanca na skupinu kontaktuje koordinátora skupiny a vedúcu úseku starostlivosti.
- Po návrate z ošetrovania zaznamená úraz v Evidencii úrazov, v Knihe denného hlásenia, zabezpečí odovzdanie lekárskeho záznamu o ošetrovaní úrazu príslušnému pediatri. Informácie poskytne vedúcej úseku starostlivosti. Sociálna pracovníčka informuje o úraze zriaďovateľa a rodičov.
- V prípade **úrazu, ktorý ohrozuje život dieťaťa**, službu vykonávajúci zamestnanec poskytne dieťaťu:
 1. prvú pomoc,
 2. zabezpečí privolanie RZP,
 3. informuje vedúcu úseku starostlivosti

Vedúca úseku starostlivosti okamžite informuje riaditeľku centra a v prípade potreby zabezpečí ďalšieho zamestnanca na skupinu. Riaditeľka o úraze okamžite informuje zriaďovateľa. Sociálna pracovníčka zaznamená úraz v Evidencii úrazov a informuje rodičov dieťaťa.

Úraz sa eviduje v Knihe úrazov:

- Meno a priezvisko dieťaťa, ktoré utrpelo úraz
- Deň, hodinu, charakter úrazu, miesto, kde došlo k úrazu, stručný popis ako k úrazu došlo
- Svedkov úrazu
- Meno a priezvisko zamestnanca, ktorý evidoval úraz
- Dátum zapísania úrazu do evidencie (vždy v deň úrazu!)
- Zdravotnú poisťovňu postihnutého dieťaťa
- Zariadenie, v ktorom bolo vykonané ošetrovanie úrazu.

Opustenie centra bez súhlasu/útek:

Ak dieťa opustí centrum bez súhlasu, centrum je povinné túto skutočnosť oznámiť najbližšiemu útvaru policajného zboru, rodičom dieťaťa, súdu, ktorý nariadil ústavnú starostlivosť, predbežné opatrenie alebo uložil výchovné opatrenie, a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Za útek sa považuje:

- útek z centra za použitia násillia alebo za použitia pomoci zvonku,
- svojvoľné opustenie centra bez súhlasu službu vykonávajúceho zamestnanca centra,

- nedodržanie dohodnutého času návratu z vychádzky, (dieťaťu sa nedá dovolať ani iným spôsob s nim kontaktovať a dieťa neoznámilo v predstihu dôvod meškania z vychádzky napr. vynechanie spoja a pod.),
- nedodržanie obvyklej doby návratu zo školy.

Ak centrum umožnilo pobyt dieťaťu mimo centra a dieťa sa v určenom čase do centra nevrátilo, centrum je povinné ihneď, najneskôr do 24 hodín vyzvať rodičov dieťaťa alebo prarodičov, súrodencov alebo iné osoby, ku ktorým má dieťa blízky vzťah, aby do 24 hodín zabezpečili návrat dieťaťa do centra.

Nahlásenie útoku dieťaťa na Políciu zabezpečí službu vykonávajúci zamestnanec.

Útek dieťaťa nie je dôvodom na premiestnenie do iného typu zariadenia. V prípade, že je útekmi ohrozené zdravie alebo život dieťaťa alebo ostatných detí, je nutné zvážiť ochranu dieťaťa v uzatvorenom výchovnom systéme na základe rozhodnutia súdu.

Útek dieťaťa sa eviduje, záznamy sú súčasťou spisovej dokumentácie dieťaťa.

Sociálna pracovníčka nahlási útek do 24 hodín zriaďovateľovi, príslušnému ÚPSVaR, rodičom a súdu.

Ochrana detí pred sociálnopatologickými javmi, diskrimináciou a násilím:

V zmysle dohovoru o právach dieťaťa sú zamestnanci centra povinní zabezpečovať aktívnu ochranu detí pred sociálnopatologickými javmi, monitorovať zmeny v správaní detí a v prípade dôvodného podozrenia z fyzického alebo psychického týrania, ohrozovania mravného vývinu dieťaťa alebo požívania alkoholu alebo drog bezodkladne riešiť problém v spolupráci s príslušným orgánom SPODaSK, pediatrom a príslušným oddelením policajného zboru.

Opatrenia na ochranu detí pred požívaním legálnych a nelegálnych drog :

- Zabezpečiť na samostatné skupiny literatúru s tematikou drog pre samovzdelávanie zamestnancov na preventívne pôsobenie na deti.
- Zabezpečiť vzdelanie vychovávateľov, odborného tímu a detí na uvedenú problematiku formou besied s odborníkmi z danej oblasti.
- Poskytovať deťom dostatok podnetov a možností realizácie prostredníctvom rôznych aktivít, a tým viesť k plnohodnotnému životu, kde by legálne či nelegálne drogy nemali svoje miesto.
- Poskytovať deťom dostatok podnetov a informácií z danej oblasti zážitkovou formou, t.j. besedami s liečenými osobami, návštevou zariadení, kde sa liečia a žijú liečené osoby o škodlivosti legálnych a nelegálnych drog.
- Zabezpečiť dodržiavanie zákona o zákaze fajčiť v centre.
- Zabezpečiť v centre zákaz požívania alkoholických nápojov.
- V prípade podozrenia na požitie alkoholu alebo drog deťmi a mladými dospelými vykonať test na prítomnosť alkoholu alebo drog.

Opatrenia na ochranu detí pred šikanovaním, násilím a diskrimináciou:

- Šikanovaním označujeme úmysel ublížiť druhému fyzicky, alebo psychicky. Je to napríklad bitie, strkanie, vyhrážanie sa fyzickým útokom, krádeže peňazí a vecí, schovávanie a ničenie vecí, ale aj ohováranie, nadávky, či vylúčenie zo spoločnosti ostatných, teda spolčenie sa viacerých detí proti jednému. Toto sa musí diať opakovane, aby sa to považovalo za šikanu.
- Prevenciou proti šikane v centre je otvorená komunikácia, demokratická výchova a pravidelná kontrola detí.
- Ak dôjde k šikane medzi deťmi, pomoc dieťaťu poskytne psychológ centra.
- Ak došlo k šikanovaniu prvý krát, dieťaťu, ktoré šikanovalo, bude poskytnutá odborná psychologická pomoc.
- Ak došlo k šikanovaniu opakovane, centrum zabezpečí informovanie orgánu SPO, políciu a rodičov detí, a vykoná okamžité opatrenia na ochranu ostatných detí a mladých dospelých premiestnením násilníka do iného typu zariadenia.

Opis techník deeskalácie konfliktných situácií a agresívneho správania (platí pre konflikty medzi deťmi, deťmi a dospelými, aj medzi dospelými navzájom)

3 etapy práce s konfliktom:

- Prevencia – v prvom rade sa snažíme o predchádzanie vzniku napätia a konfliktov, mapovaním prežívania detí a dospelých, rozhovormi, individuálnymi a skupinovými aktivitami vplývame k celkovej pohode a pokojnej atmosfére medzi zúčastnenými.
- Deeskalácia konfliktov – po vzniknutí konfliktu sa snažíme upokojiť situáciu a zmierniť negatívne dôsledky, pričom využívame verbálne a neverbálne techniky:
 - neverbálna deeskalácia:
 - Zachovanie pokoja – kontrolovať svoje emócie, zostať pokojným, nenechať sa vtiahnuť do silnej emócie.
 - Reč tela – má signalizovať bezpečie a pokoj, uvedomovať si svoje gestá a mimiku, nemali by byť konfrontačné (napr. ruky vbok alebo defenzívne napr. ruky na prsiach, nepoužívať negatívne gestá, napr. kývanie hlavou, krčenie ramien, ruky vo vreckách, ruky za chrbtom, nepokojné pohyby rúk a pod.), naopak pokojné a vyrovnané
 - Rešpektovať osobný priestor- nestáť v konfrontačnom postavení priamo, aby sa dotyčný necítil ohrozený, zároveň znižujeme šancu fyzického napadnutia.

- Priblíženie a dotyk – využívame po zhodnotení situácie. Túto techniku aplikujeme v prípade, ak predpokladáme, že priblíženie dotyčného upokojí viac ako poskytnutie priestoru.
- Alternatíva – pri prejavoch brachiálnej agresivity ponúkame vhodnú alternatívu na jej prejavenie – búchanie do vankúša, boxovacieho vreca.
- verbálna deeskalácia:
 - Nadviazanie kontaktu, oslovenie a snaha o upokojenie kľudným a jasným tón hlasu, (často v stave nabudenia dotyčný nie je schopný vnímať čo hovoríme, preto sa primárne sústreďme na intonáciu, rytmus reči, pokojný tón).
 - Odvrátenie pozornosti – rozptýlenie dotyčného a odklon pozornosti od dôvodu spúšťajúceho konflikt, ak je možné obmedziť stimul konfliktu. (napr. ponúknuť pitie, zabezpečiť ticho, využitie upokojujúcich rituálov, dychových cvičení, odpočinok)
 - Rozhovor – aktívne zisťovanie informácií o situácii s následným spoločným hľadaním riešenia.
 - Vytvoriť priestor na vysvetlenie problému, svojich pocitov a myšlienok.
 - Aktívne počúvanie – citlivo naslúchať potrebe dotyčného, snažiť sa pochopiť pocity, nesúdiť činy, využívať empatiu, ktorá zvyčajne pomôže vtiahnuť dotyčného k vzájomnému porozumeniu.
 - Zrkadlenie – vo vhodnej situácii, zopakovať vetu alebo slová, ktoré dotyčný vysloví.
 - Nezľahčovať situáciu, vyhnúť sa slovu „nie“, nesnažiť sa dohovárať a prekričať, nesúdiť, odpovedať na otázky,
 - Verbalizovanie vyriešenia situácie – dotyčnému dodáme nádej, že všetky konflikty sa dajú vyriešiť.
 - Využívanie jednoduchých a jasných požiadaviek
- Po odznení konfliktu, keď je dotyčný pokojný nasleduje rozhovor a následná práca cielená na prevenciu ďalších podobných situácií. Zároveň, podľa vhodnosti situácie, nasleduje spoločné vyvodenie dôsledkov s upriamením zreteľa na pochopenie a vzájomnú dohodu zúčastnených.

Pokiaľ žiadna z vyššie uvedených techník nefunguje snažíme sa o bezpečný odchod, únik zo situácie. Následne je potrebné spracovať záznam zo vzniknutej udalosti a informovať nadriadeného a riaditeľku centra.

Tento Program Centra pre deti a rodiny Sabinov, bol aktualizovaný dňa 31.03.2024, týmto dňom zároveň končí platnosť Programu centra pre deti a rodiny, ktorý bol vydaný 05.02.2024.

V Sabinove 31.03.2024

PhDr., Mgr. Danka Onuferová
riaditeľka CDR